24-мĕш çул тухать. Хакĕ 15 пус.

1941
ОКТЯБРЬ
5
ВЫРСАРНИКУН
235 (5950) №

Пĕтĕм тĕнчери пролетарисем, пĕрлешĕр!

ВКП(б) ОБКОМĔПЕ
ШУПАШКАР ХУЛА КОМИТЕЧĔН,
ЧАССР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕЧĔН
ТАТА ШУПАШКАР ХУЛА СОВЕЧĔН
ХАÇАЧĔ.

Чăваш Коммуни

Директор приказĕ—командир приказĕ

Шупашкарти пристань начальникĕ грузчиксене васкавлă груз пушатма задани панă. Çак заданине Миронов юлташ бригади пĕр канмасăр ĕçлесе срокченех пурнăçланă. Çавăн пекех Канашри вагонсем юсакан заводри рабочи Васильев юлташа та ответлă васкавлă задани панă пулнă. Вăл хăйне шанса панă ĕçе пурнăçлама 40 сехет хушши цехран тухмасăр ĕçленĕ. Сменăри нормăна 5 хут ӳстерсе ĕçлесе, васкавлă ĕçе срокченех пурнăçланă.

Отечественнăй аслă вăрçăн йывăр кунĕсенче рабочисем вăхăта шутласа тăмасăр, хăйсен пурнăçне шеллемесĕр ĕçленине кăтартакан примерсем нумай. Улатăрти вăрман заводĕнчи грузчиксем час-часах васкавлă грузсене пушатма çĕрле тухса ĕçлеççĕ. Грузчиксем Алексеев, Козлов, Спиридонов юлташсем çĕрĕпех ĕçре те сменăри нормăна 3 сехет хушшинче тултарса пыраççĕ.

Акă тата тепĕр тĕслĕх. Канаш станцинчи грузчиксем васкавлă груз пушатма задани илнĕ пулнă. Çав заданине пурнăçланă чухне Лапин, Бурлаков тата ытти грузчиксем ĕç нормине вунă хут ӳстернĕ. Çапла вара хăйсене панă васкавлă ĕçе срокченех пурнăçланă. Пирĕн предприятисенче çакнашкал патриотсен йышĕ кулленех ӳссе пырать. Мирлĕ вăхăтра нимĕнпе те палăрса тăман рабочисем халĕ нихăçан пулман çĕкленӳпе большевикла ĕçлесе ĕç геройĕсем пулса тăраççĕ. Сахалтарах рабочисемпех, вырăнти майсемпе пĕтĕмпех усă курса ытларах продукци туса кăларма тăрăшаççĕ. Тĕрлĕрен рационализацилле сĕнӳсем парса станоксене, машинăсене икĕ-виçĕ хут хăвăртрах ĕçлекен тăваççĕ.

Хĕрлĕ Çара пур енчен те пулăшу парас ĕçе лайăх организацилесе ăна мĕн кирлине вăхăтра парса тăрассишĕн производство командирĕсен вăйлăн кĕрешмелле. Вырăнти пурлăхсемпе, техникăпа çителĕклĕ усă курмалла. Станоксен, машинăсен вăйĕпе ытлашшипех усă курма тăрăшмалла. Вĕсене рационализацилесе ĕç хăвăртлăхне ӳстермелли майсем тупмалла.

Васкавлă заданисене срокра пурнăçласси, производство планне ытлашшипех тултарса ĕçлесси — халĕ закон, çар приказĕ пулса тăрать. Ăна кашни производство командирĕ — директор, цех начальникĕ, мастер ăнланса илмелле. Вĕсен çав ĕçе пурнăçлассишĕн хăйсен тавçарулăхне, пĕлӳлĕхне кăтартса çине тăмалла, йывăрлăхсене хирĕç большевикла чăтăмлăхпа кĕрешмелле. Директорăн хăйне шанса панă предприятинче тулли правалла руководитель пулса тăни кирлĕ. Вăл производствăра йĕркеллĕх туса хурассишĕн тата технологи процесĕн çирĕп дисциплинине тăвассишĕн пĕтĕмпех ответлă пулса тăрать. Директор панă распоряженисене кирек мĕнле вăхăтра та пурнăçа кĕртсе пымалла. Вăл хăй панă распоряженисен тĕрĕслĕхĕшĕн кăна мар, çавăн пекех вăл распоряженисене вăхăтра пурнăçа кĕртессишĕн те ответлă пулса тăрать. Çав майпа кашни рабочи, работница производство командирĕ панă распоряженине пĕр сăмахсăр, вăхăтра тата тĕрĕс пурнăçламалла. Çак ĕçре уйрăмах коммунистсемпе комсомолецсен малти вырăнта тăмалла. Вĕсен хăйсемпе пĕрле ĕçлекен рабочисене производство командирĕ панă заданисене вăхăтра пурнăçлассишĕн кĕрешме вĕрентмелле. Парти тата профсоюз организацийĕсен предприятире единоначалине çирĕплетсе пымалла, хуçалăх руководителĕн авторитетне çирĕплетмелле.

Халĕ вăрçă вăхăтĕнче пирĕн предприятисем пĕр чарăнмасăр график тăрăх ĕçлесе пымалла. Предприяти командирĕсен технологи режимне тата ĕç дисциплинине çирĕплетес ĕçсене лайăх туса пымалла. Хăйсен пĕтĕм ĕçĕнче тирпейлĕ пулнипе палăрса тăмалла.

Виçĕ уйăх ытла ĕнтĕ пирĕн паттăр Хĕрлĕ Çар фашистла бандитсене хирĕç вăйлăн çапăçать. Çак виçĕ уйăх хушшинче предприятисемпе заводсене ФЗО шкулĕсенчен вĕренсе тухнă çамрăк рабочисем, хĕрарăмсем пырса ĕçлеме тытăнчĕç. Вĕсем кĕске вăхăтрах ĕç техникине хăнăхса, лайăх пахалăхлă продукци туса кăларма вĕренеççĕ. Цех начальникĕсен, инженерсемпе техниксен, мастерсен, ватă рабочисен çамрăк рабочисене кулленхи ĕçре пулăшса пымалла. Вĕсене социализмлă воспитани пама тăрăшмалла. Çамрăк рабочисене техникăна тимлĕн вĕрентсе, производствăра лайăх квалификаци илме пулăшмалла. Ватă рабочисем производствăри дисциплинăна çирĕп пăхăнса ĕçлеме вуншар çул хушши вĕреннĕ. Вĕсем партипе правительство панă заданисене нимĕнле йывăрлăхсене пăхмасăрах пурнăçлама тăрăшни çамрăк рабочисен вăйĕсене ӳстерсе пырать.

Халĕ пирĕн промышленность тăваттăмĕш квартала кĕчĕ. Парти, профсоюз тата кашни предприяти руководителĕсен умĕнче фабрикăра, заводра, чугунçулсем çинче пур çĕрте те султалăк планне ытлашшипех тултарас ответлă задача тăрать. Çак ĕçе пурнăçлама пур вăйсене хурса кĕрешмелле. Пирĕн промышленносра кая юлса пыракан предприятисем пулмалла мар. Пур предприятисем те большевикла хастарлăхпа ĕçлесе, тăван çĕршыва лайăх пахалăхлă продукци пама тивĕç. Лайăх пахалăхлă продукци кăларса плана ытлашшипех тултарни тыла çирĕплетет тата Хĕрлĕ Çар вăйне тĕреклетет.

Халĕ предприятисенче Октябрь уявĕ умĕнхи социализмлă ăмăрту сарăлса пырать. Производство командирĕсен — директорсен, цех начальникĕсен, мастерсен çак ăмăртăва пуçласа, кунран кун вăйлатса пымалла. Стахановла цехсемшĕн, стахановла предприятисемшĕн кĕрешмелле. Юлса пыракансем пулмалла мар. Çакăн пек хальхи вăхăтăн приказĕ, хальхи пурнăçăн законĕ.

Ăшă тумтирсем пухас ĕçре актив пример кăтартма тивĕç

Шупашкарти Ленин ячĕпе тăракан фабрика коллективĕ пуçарнипе мухтавлă Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли ăшă тумтирсем пухас движени анлăн сарăлса кайрĕ. Пирĕн республикăри ĕççыннисем, Хĕрлĕ Çар валли ăшă тумтирсем пухасси государствăн пысăк ĕçĕ пулса тăнине чĕререн ăнланса илсе, ку ĕçе активлăн хутшăнчĕç. Кĕске вăхăт хушшинчех пиншер мăшăр çăматă, вуншар пин тир, пиншер килограмм çăм тата ытти ăшă япаласем пухнă. Нумай колхозсенче хĕрачасем çăм алсасемпе чулхасем çыхас ĕçе хăйсем çине илчĕç.

Ăшă тумтирсем пухасси вăл—çавтери кирлĕ тата пысăк ĕç. Çавăнпа та ăна ырă кăмăл тăвас тесе çеç мар, государствăн питĕ те кирлĕ ĕçĕ вырăнне хурса пурнăçа кĕртсе пымалла. Çакна тĕрĕс ăнланса илнĕ парторганизацисем ăшă тумтирсем пухас ĕçе тивĕçлипе организацилерĕç. Уйрăмах ку ĕç Ишлей, Çĕрпӳ, Елчĕк районĕсенче аван пырать. Асăннă районсенче партипе совет активĕ хăй пример кăтартса ĕçлет. Актив малти рете тăнă çĕрте ĕç те ăнăçлăн пулса пырать.

Анчах, çак пысăк ĕçе пур çĕрте те мар кирлĕ пек организациленĕ-ха. Хăшпĕр руководительсем ĕç хăй тĕллĕн пулса пырасса шанса лараççĕ. Çавнашкал руководительсем халăх хушшинче массăллă ăнлантару ĕçне туса пымаççĕ, хăйсем ыттисене пример кăтартмаççĕ. Республикăри прокуратурăра, Наркомземра тата Наркомхозра ĕçлекенсен коллективĕсем ăшă тумтирсем пухас ĕçе çителĕксĕр организациленĕ. Çак çӳлте асăннă наркоматсемпе учрежденисен руководителĕсем хăйсен сотрудникĕсене пример кăтартса пымаççĕ. Çавăнпа та ĕнтĕ вĕсем çак ĕçе тивĕçлипе организацилемен, вĕсем ăшă тумтирсем пухасси государствăн пысăк ĕçĕ пулса тăнине ăнланса илмен пулмалла.

ВКП(б) Красноармейски райкомĕнче ĕçлекен ответлă работниксем те боецсем валли ăшă тумтирсем тата кĕпе-йĕмсем пухас ĕçе çителĕксĕр хутшăннă, вĕсем пĕрер пĕчĕк япала панипех лăпланса ларнă. Кувакино районĕнчи руководительсенчен хăшпĕрисем укçан панипех лăпланса ларнă. Элĕк районĕнчи партипе совет активĕ те ку тĕлĕшпе ыттисене пример кăтартса пырать теме май çук.

Шăмăршă районĕнчи çыхăну конторинче ĕçлекенсен коллективĕ ку тарана çитсе те Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли ăшă япаласем пухас ĕçе организацилемен. Паллах, государствăн пысăк ĕçĕ çине çавăн пек ответсăр пăхни вăл чи малтан учреждени тата пуçламĕш парторганизаци руководителĕсенчен килнĕ. Улатăр, Йĕпреç, Куславкка, Элĕк райкомĕсем ăшă тумтир пухас ĕçе конкретлă ертсе пымаççĕ, ĕççыннисене ăнлантарса парас ĕç начар. Çавăнпа та ĕнтĕ вĕсен районĕсенче ку ĕç юлса пырать.

Партипе совет активĕн ăшă тумтирсем пухасси государствăн питĕ те кирлĕ ĕçĕ пулса тăнине ăнланса илсе, çак ĕçре ĕççыннисене пример кăтартса пымалла. Парти райкомĕсен ĕçе конкретлă организацилесе ертсе пымалла, оперативлăх пулмалла.

Боецсем валли пухнă ăшă тумтирсене вырăнта тытса тăмалла мар, вĕсене çийĕнчех тивĕçлĕ çĕре ăсатмалла. Массăллă ăнлантару ĕçне вăйлатса, ăшă тумтирсем пухасси пысăк ĕç пулса тăни çинчен ĕççыннисене тĕплĕн каласа памалла.

Совет Информаци Бюровĕнчен

Октябрĕн 3-мĕшĕнчи каçхи пĕлтерӳ

Октябрĕн 3-мĕшĕнче пирĕн войскăсем пĕтĕм фронтра противника хирĕç çапăçусем туса пынă.

Октябрĕн 1-мĕшĕнче сывлăшри çапăçусенче противникăн 16 самолет персе ӳкернĕ. Пирĕн 8 самолет пĕтнĕ.

Çурçĕр флотĕнчи карапсем нимĕçсен подводнăй лодкине шыва путарнă.

* * *

Фронтăн Кăнтăр-Хĕвеланăç енчи участокĕсенчен пĕринче пирĕн пехотнăй чаçсем, Шишкинпа Егоров юлташсен авиаподразделенийĕсемпе пĕрле кĕрешсе, нимĕçсен 25 танкне, 80 автомашинине пĕтерсе тăкнă тата 300 юсавлă автомашинăсемпе 100 мотоцикл тытса илнĕ.

* * *

Ленинград патне пымалли вырăнсенчи сывлăшри çапăçусенче икĕ кун хушшинче нимĕçсен 5 самолетне персе антарнă. Тăшман колоннисене штурмлама вĕçсе кайнă вăхăтра Данилов полковникăн авиачаçĕнчи летчиксем пехота ларса пыракан 31 автомашинăна тата темиçе бронемашинăна пĕтерсе тăкнă.

* * *

Фронтăн Çурçĕр-Хĕвеланăç енчи çапăçусенче Бондарев полковникăн чаçĕ сентябрь уйăхĕнче нимĕçсен салтакĕсемпе офицерĕсене 9.500 çынна ытла, артиллерин 7 батарейине, 35 противотанковăй орудине, 45 станковăй пулемета, 22 миномета тата 60 грузовой автомашинăна пĕтерсе тăкнă. Трофейăсем нумай туртса илнĕ, вĕсем хушшинче—артиллерин 4 йывăр батарейи, 42 противотанковăй тупă, 57 станковăй пулеметсемпе ручной пулеметсем, 12 миномет, 28 огнемет, 180 повозка, 200 лаша тата боеприпассем нумай.

* * *

Кĕçĕн лейтенант Зеленцовăн йывăр танкĕ пĕр çапăçура хăйĕн орудийĕсенчен персе тата гусеницисемпе таптаса нимĕçсен 7 противотанковăй туппине, икĕ трактора, темиçе пулемета тата пĕр автомашинăна пĕтерсе тăкнă. Çав çапăçурах танк экипажĕ противникăн йывăçран тата çĕр купаласа тунă сооруженийĕсене, унта пытанса ларнă нимĕç салтакĕсемпе тата офицерĕсемпе пĕрлех, пĕтерсе тăкнă.

* * *

Кĕçĕн командир Артамонов, нимĕçсен виçĕ танкĕпе автоматчикĕсем зенитнăй батарейăн позицийĕсем çине тапăннине сире-сире ярса, орудирен тӳрĕ наводкăпа персе тăшманăн икĕ танкне çĕмĕрнĕ тата нимĕçсен вуншар салтакĕсене вĕлернĕ.

* * *

Командир Коваленко юлташăн чаçĕ Кăнтăр фронтĕнчи участоксенчен пĕринче тăшманăн батальонне пĕтерсе тăкнă, Румынин виççĕмĕш пехотнăй дивизийĕн 4-мĕш полкне салатса янă. Противникăн пысăк çухатусем пулнă.

* * *

Карело-Финн СС Республикин фашистсем тытса илнĕ пур районĕсенче те хăюллă партизансен отрячĕсем кĕрешеççĕ. Карелири вăрмансенче пытанса пурăнса, партизансем ирсĕр тăшмана кашни кунах пыра-пыра çапаççĕ. Çак кунсенче С. юлташ ертсе пыракан партизансен отрячĕ противник фронт патне танксен колоннине васкавлăн куçарни çинчен сведени илнĕ. Отряд боецĕсем Л. районĕнчи пысăк кĕпере, белофинсем вăйлăн сыхласа тăнăскерне, взрыв туса сирпĕтсе яма, çапла майпа фашистсем куçса пырассине чарса лартма йышăннă. Тĕттĕм пулнипе усă курса, партизансем охранăна пĕтерсе тăкнă та кĕпере сирпĕтсе янă. Ирхине взрыв туса сирпĕтнĕ кĕпер патĕнче тăшманăн 30 çити танкĕсем пухăнса тăнă. Кăнтăрла тĕлĕнче противникăн танковăй колоннине совет авиацийĕ тупса палăртнă. Бомбăсем пăрахса белофинсен 5 танкне пĕтерсе тăкнă, ыттисене сапаласа янă. Тепĕр кунне партизансем тăшман пехотин отрячĕпе çапăçнă. Белофинсем партизансене 12 хут атакăланă, анчах кашнинчех вĕсен каялла чакма тивнĕ. Вилнисемпе аманнисене 100 салтака çити çухатса, противник чакнă.

Т. юлташ командир пулса ертсе пыракан партизансен отрячĕ пĕр уйăх хушшинче тăшманăн боеприпассемпе продовольстви тиенĕ 38 автомашинине пĕтерсе тăкнă.

А. юлташ ертсе пыракан партизансен отрячĕ нумаях та пулмасть нимĕçсемпе финсен войскисем вырнаçса тăнă вырăна инçетри рейда кайса килнĕ. Партизансем фашистсене хирĕç темиçе хут та çапăçăва кĕнĕ. Тăшман тылĕнче çапăçнă чухне отряд боеприпассен складне взрыв туса сирпĕтсе янă, 25 мотоциклиста тата тăшманăн çар хатĕрĕсем илсе пыракан 20 автомашинине çавăрса илсе пĕтерсе тăкнă.

* * *

Эстонин хăйсем туртса илнĕ хулисемпе ялĕсенче нимĕçсен фашистла мерзавецĕсем çавтери тискер ĕçсем тăваççĕ тата çынсене ирсĕррĕн асаплантараççĕ. Аэла местечкинче нимĕç офицерĕ хăйĕн салтакĕсене хресченсенчен мĕнпур тырпула тата выльăх-чĕрлĕхе туртса илме хушнă. Хресчен Э. Пятс çак çаратăва хирĕç протестлеме пăхнă. Урса кайнă фашистсем ăна персе пăрахнă та унăн ӳтне местечко варринче юпа çине çакса хунă. Çак местечкăрах нимĕç салтакĕсем татах 9 хресчене персе вĕлернĕ, вĕсем гитлерла вăрă-хурахсене хирĕç тăнă пулнă. Циргулинна станцинче нимĕç салтакĕсем икĕ хĕре—Н. Кундера тата Ф. Тугласа ирĕксĕрлесе мăшкăлланă, кайран вĕсене тискер кайăкла вĕлернĕ. Вильянде местечкăра нимĕç салтакĕсем хресченсене эрех тупса пама хушнă. Çак хушăва пурнăçа кĕртме килĕшменшĕн бандитсем 4 хресчене—Р. Капласа, И. Янсена, А. Саарине тата К. Касперта персе вĕлернĕ.

* * *

Двухсотниксен патриотла движенийĕ ӳссе тата сарăлса пырать. Магнитогорскри комбинатăн 700 рабочийĕ юлашки икĕ уйăх хушшинче нормăна икĕ хут тата ытларах та ирттерсе тултараççĕ. Мускаври Фрунзе ячĕпе тăракан заводри 400 ытла хĕрарăм, нумаях пулмасть станоксем патне ĕçлеме пынăскерсем, кашни кунах нормăна 200 процент тата ытларах та тултараççĕ. Мускаври Сталин ячĕпе тăракан автозаводри çĕршер рабочисем икшер норма параççĕ. Стахановка Емельянова юлташ, токарь Зыков юлташ тата ытти нумай юлташсем кашни кунах икшер норма тултарса пыраççĕ.

Мускаври инструментальнăй заводри мĕнпур станочниксен тăваттăмĕш пайĕ вăтамран илсен кашни кунах 200 норма ытла тултарса пырать, нумайăшĕсем виçшер, тăватшар тата пиллĕкшер норма тултараççĕ. Сталинградри трактор заводĕнчи çĕршер рабочисем кашни кунах икшер-виçшер норма тултараççĕ. Механосборочнăй цехри токарь Чернявский юлташ пысăк мар приспособлени туса ĕç тухăçлăхне икĕ хут ӳстернĕ. Чугун шăратса кăларакан цехри обрубщиксем Носакинпа Доронин юлташсем кашни сменăрах нормăна 300-шер процент тултараççĕ. Çамрăк рабочи Иван Копытин нормăна яланах 250—300 процент тултарать, нумаях пулмасть вара вăл пĕр кунхи заданине 1000 процент тултарнă.

Красноярскри паровозсемпе вагонсем юсакан заводри 600 рабочи юлашки уйăх хушшинче ĕç тухăçлăхне икĕ хут тата виçĕ хут ӳстернĕ. Токарь Андреев юлташ виçĕ станокпа ĕçлесе нормăна кулленех 9,5 хут ирттерсе тултарать.

Рабочисем, работницăсем, служащисем тата килхуçи хĕрарăмĕсем! Фашистла вăрă-хурахсене хирĕç паттăррăн кĕрешекен хамăрăн Хĕрлĕ Çара ăшă тумтирсем туса парар! Хĕрлĕ Çар валли çăматăсем, фуфайкăсем, ваткăллă брюкисем, кĕпе-йĕм, кĕске пиншаксем, çăм тата ăшă япаласем парăр!

ÇĔМĔРЛЕ. (**«Чăваш Коммуни» корр.**). «Большевик» заводри рабочисемпе инженерно-технически работниксем тата служащисем тăван Хĕрлĕ Çара пур енĕпе те пулăшса пыма хатĕр. Вĕсем производствăра стахановла ĕçленипе пĕрлех, тăван Хĕрлĕ Çара укçа-тенкĕ, ăшă тумтирсем, хаклă парнесем парса пулăшаççĕ.

Завод коллективĕ темиçе хутчен воскресниксем туса ирттерчĕ. Унта ĕçлесе илнĕ укçана вăл пĕтĕмпех оборона фондне панă. Кунсăр пуçне рабочисем оборона фондне кашни уйăхрах пĕр кунхи ĕçукçине параççĕ, заем облигацийĕсем хываççĕ, «Виççĕмĕш Пятилетка» Заемĕн укçине срокчен тӳлесе татаççĕ.

Коллектив Шупашкарти Ленин ячĕпе тăракан фабрикăри работницăсем чĕнсе каланине те пысăк тимлĕхпе кĕтсе илчĕ. Халĕ рабочисем Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли ăшă тумтирсем, парнесем пухас ĕçе анлăн туса пыраççĕ. Паянхи куна вĕсем боецсем валли 8 тир, 20 çĕлĕк, 10 фуфайка тата темиçе килограмм çăм, темиçе мăшăр ăшă кĕпе-йĕм, шарфсем, кĕрĕк пиншаксем, çăматăсем пачĕç.

Смена мастерĕ И. Воронков юлташ Хĕрлĕ Çар боецĕсене валли фуфайка тата пĕр мăшăр носки, П. Миронов юлташ—ваткăллă брюки, çăматă, çăмран çыхнă шарф, Г. Губанов юлташ фуфайка, брюки тата носки, завод директорĕ И. Шустин юлташ кĕрĕк пиншак, йĕлтĕрпе çӳремелли костюм, гимнастерка тата аялтан тăхăнмалли пĕр мăшăр кĕпе-йĕм пачĕç.

* * *

ÇĔРПӲ. Халăх пĕтĕм вăйĕпе, пĕтĕм пултарулăхĕпе нимĕç фашизмне хăвăртрах çапса салатма паттăр Хĕрлĕ Çара пулăшать. Çĕрпӳри педучилищĕре ĕçлекен преподавательсемпе служащисем ăшă тумтир пухаççĕ. Паянхи куна 7 килограмм çăм, 4 тир, 2 ăшă кĕпе, 1 мăшăр алшиш, 1 алшăлли тата ытти япаласем те пухнă. Глазкова юлташ 2 килограмм çăм, Кропотова юлташ 2 тир пачĕç.

П. ПЕТРОВ.

* * *

СОВЕТСКОЕ. Чумаккассинчи «Трудовик» колхоз Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли 50 мăшăр çăматă, 100 мăшăр носки, 80 мăшăр алшиш, 5 кĕрĕк пиншак çĕлемеллĕх тир тата ытти япаласем пачĕ.

Токшикри «Динамо» колхоз 35 мăшăр çăматă, 40 мăшăр носки, 35 мăшăр алшиш, 15 çăм шарф, 75 çĕлĕк панă. Колхозниксем 20 мăшăр çăм носки, 23 мăшăр алшиш, 20 тир тата çăматăсем пачĕç. Ф. Арбеков пĕр мăшăр çăматă, икĕ тир тата çĕлĕк, Г. Степанов икĕ тир, пĕр çĕлĕк, пĕрер мăшăр носкипе алшиш, А. Степанов ăшă гимнастерка панă т. ыт. те.

Я. СИГАЙ.

ИШЛЕЙ. Мăналти туллимар вăтам шкулта вĕренекенсемпе учительсем вăй çитнĕ таран фронт валли ĕçлеме тăрăшаççĕ, колхозсене пулăшаççĕ. Вĕсем Калинин ячĕпе тăракан колхоза 5 гектар ытла çĕрулмине вырса пачĕç. Учительсем силос хывнă çĕрте пысăк ответлăхпа ĕçлеççĕ.

Пионерсемпе шкул ачисем красноармеецсен çемьисене пулăшас ĕçе йĕркеленĕ. Мăнал колхозĕнчи нумай ачаллă виçĕ çемьене пулăшаççĕ.

Çак кунсенче шкулти профорганизацин пухăвĕ пулса иртрĕ. Унта Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли ăшă тумтир тата ытти япаласем пухас ыйтăва сӳтсе яврĕç. Шкул директорĕ Томасова юлташ пĕр тир, пĕр çĕлĕк, алшăлли тата 100 тенкĕлĕх заем, С. Петров учитель пĕр тир, çăм кĕпе, 100 тенкĕ заем, М. Кушев—тир, чулха, 100 тенкĕлĕх заем параççĕ. Кунсăр пуçне учительницăсем алшишсем, чулхасем çыхса пама пулчĕç.

Халĕ шкул активĕ ку ыйтупа колхозниксем хушшинче ĕçлет.

Т. МИХАЙЛОВ.

Сапайкасси ялсоветне кĕрекен «Вускасси» колхоз членĕсем Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли 15 килограмм çăм, 10 тир, 15 мăшăр ăшă чулхасемпе алшишсем тата портянка тума пирсем пама пулчĕç.

Кунсăр пуçне, оборона фончĕ валли пĕр тонна тырă, 10 килограмм çу пачĕç.

«Клевер» колхоз членĕсем 5 тир тата сурăх ферминчи çăма пĕтĕмпех Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли ăшă тумтирсем тума пама йышăнчĕç. Уйрăм колхозниксем кашниех 2—3 мăшăр алшиш-чулхасем пама пулчĕç. Вĕсем малтанхи кунах 30 тир, 7 алшăлли, 10 портянка, 11 метр пир тата ытти япаласем те леçсе пачĕç. «Свердлов», «Клевер» колхоз членĕсем кашниех вăрçă пĕтиччченех оборона фондне пĕрер ĕçкунĕ пама пулчĕç. Колхоз зоотехникĕ А. Левинов юлташ кашни уйăхра 2-шер ĕçкунĕ тупăшне пама пулчĕ. Кунсăр пуçне вăл оборона фондне çирĕплетме 1000 тенкĕлĕх заем облигацийĕ пачĕ. Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли пĕр ăшă йĕм, пĕр алшăллипе простынь пачĕ.

С. МАМАЕВ.

ВĂРНАР. Уравăш ялсоветне кĕрекен «Майăн 1-мĕшĕ» колхозра Хĕрлĕ Çар валли 29 тир, 13 килограмм çăм, 2 мăшăр чулха, 2 мăшăр алшиш, 7 мулахай, 20 мăшăр пир тăла тата ытти япаласем пухрĕç.

Уравăш больницинче ĕçлекен санитарка Александра Порфирьева пĕр шарф, пĕр мăшăр алшиш, пĕр мăшăр пир тăла, пĕр тутăр пачĕ. Анна Арсентьева пĕр мăшăр чулха, пĕр мăшăр алшиш, пĕр мăшăр пир тăла пачĕ.

Киров ячĕпе тăракан колхозра капитан-орденоносец И. Петровăн ашшĕпе амăшĕ 3 тир, 1 мăшăр çăматă, пĕр мăшăр чулха пачĕç. Ку колхозра пĕтĕмпе 17 килограмм çăм, 17 тир, пĕр гимнастерка тата ытти япаласем те пухнă.

Колхоз членĕсем капитан-орденоносец Петров юлташ патне Хĕрлĕ Çара çыру ячĕç. Вĕсем унта çав çырура хăйсем колхоз производствинче вăйлăн ĕçленипе тăшмана çапса аркатас ĕçре пулăшса тăма сăмах пачĕç.

* * *

КОМСОМОЛЬСКОЕ. «Правда» колхоз членĕсем Хĕрлĕ Çар валли 6 кĕрĕк пиншак, 12 мăшăр çăматă, 10 çĕлĕк, 20 мăшăр чулха, 45 мăшăр пир тăла тата ытти япаласене те пачĕç. Гаврил Кошкинăн тăватă ывăлĕ Хĕрлĕ Çар ретĕнче, вăл тăватă мăшăр чулха, тăватă тутăр пачĕ.

«Дубраво» колхоз председателĕ В. Дмитриев пĕр тир, пĕр мăшăр алса, пĕр мăшăр чулха панă. Çав колхозри Т. Зайцев — 2 тир, пĕрер мăшăр алса тата чулха, Г. Иванов — тир, А. Миронов — тир, пĕр мăшăр алса, алшăлли панă. Ку колхозра пĕтĕмпе 34 тир, 20 мăшăр алса, 20 мăшăр чулха, 15 çĕлĕк пухăннă.

Кайнлык ялсовечĕн председателĕ Атакаев юлташ 3 тир, пĕр алшăлли парать. «Большевик» колхоз членĕсем О. Долгова—5 тир, 72 çулхи ватă колхозница Е. Глазунова 4 метр пир параççĕ.

Ăшă тумтирсем илнĕ çĕрте

Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли ăшă тумтирсем йышăнакан районри склад базар площачĕн сулахай енне вырнаçнă. Склад умĕнче яланах çынсем тăраççĕ. Вĕсен аллинче ăшă пиншаксем, çăматăсем, брюкисем, чулхасем, алшишсем. Пурте вĕсем тăван Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли.

— Çынсем пĕрмаях килсе тăраççĕ. Вĕсем илсе килнĕ япаласене вăхăтра йышăнма та ĕлкĕрейместĕп. Авă, хăшĕсем кĕтсе тăраççĕ, — каласа парать склад заведующийĕ Тайкин юлташ.

Акă алăк умĕнче икĕ хĕрарăм тăраççĕ. Вĕсем килхуçи хĕрарăмĕсем — Екатерина Дмитриевăпа Анна Лепешкина. Халь анчах вĕсем икĕ çĕклем япаласем йăтса килчĕç.

— Эсир ăçтан? — ыйтать Тайкин юлташ вĕсенчен.

— Хуларан. Акă килхуçи хĕрарăмĕсен парнисем, — теççĕ вĕсем михĕсене салатса. Сĕтел çине темиçе çĕлĕк, алшăлли, алшиш тата ытти япаласене кăларса хураççĕ.

— Акă кунта 500 грамм çăм, ăна килхуçи хĕрарăмĕ Смирнова пачĕ тата 7 тир пур, — тет Дмитриева юлташ. Склад заведующийĕ япаласене пĕрерĕн шутласа складри полкăсем çине кайса хурать те квитанци çырса парать.

— Чимĕр-ха. Çырма тытăниччен кунта илĕр-ха, — тет Лепешкина юлташ аллинчи одеялне кăтартса. — Ку вăл Никитина юлташ парни.

Склад умне тата виçĕ лав çитсе тăчĕç. Пĕрремĕш лавĕ «Красный Октябрь» колхозрах.

— Эпĕ 11 килограмм çăм тата 39 тир илсе килтĕм. Ытти япаласене тепĕр лав çине хурса илсе килеççĕ, — тет «Красный Октябрь» колхоз членĕ П. Илларионов юлташ.

Калаçăва халь анчах çитсе тăнă çын, «Красноармеец» колхоз членĕ М. Титушкин юлташ хутшăнать. Вăл хăйсен колхоз членĕсем Хĕрлĕ Çар боецĕсене валли ăшă тумтирсем парас ĕçе активлăн хутшăнни çинчен каласа парать.

— Паян эпир кунта 122 тир, 28 килограмм çăм, 75 мăшăр алшиш, 43 метр ытла пир тата темиçе вуншар мăшăр чулхасемпе кĕпе-йĕмсем, çăматăсем, ăшă пиншаксемпе брюкисем илсе килтĕмĕр, тет вăл. — Анчах ку сахал-ха. Эпир тăван Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли ăшă тумтирсем пухас ĕçе малалла та анлăн сарса пыратпăр.

Вăхăт малаллах шăвать. Складран пĕрисем тухса каяççĕ, теприсем пырса кĕреççĕ.

* * *

Çĕмĕрле районĕнчи ĕççыннисем тăван Хĕрлĕ Çара пур енĕпе те пулăшаççĕ.

Сентябрĕн 27-мĕшне районри ĕççыннисем пĕтĕмпе склада 460 тир, 600 метр пир, 250 килограмм çăм, 37 мăшăр çăматă, 159 мăшăр алшиш, 116 мăшăр чулха, 182 çĕлĕк, темиçе вуншар ăшă шароварсемпе фуфайкăсем, ăшă кĕпе-йĕмсем, кĕрĕк пиншаксемпе тăлăпсем панă. Хĕрлĕ Çар боецĕсем валли ăшă тумтирсем пухас ĕç уйрăмах юлашки вăхăтра вăйланчĕ.

ХАР. ЛИСИН.

Парне

Витĕр куçлă, чăмăр питлĕ
Çăмăл алăллă Настаç
Çăм кĕпе çыхса шăп ларчĕ
Виçĕ кун та виçĕ каç.

Хăй ятне çырса вăл хучĕ
Хĕрлĕ пурçăн çиппипе,
Тĕрĕсем тытса вăл тухрĕ
Хăй парнийĕн хĕррипе.

Кĕпе хатĕр, кĕпе лайăх:
Шартлама хĕл сиввинче
Вăрçăри мухтавлă паттăр
Ăшăнĕ çун хӳттинче.

Ăшă тумлă пирĕн паттăр
Пăшалне патвар алла
Тытĕ те хастарлăн кайĕ
Малалла та малалла.

Йĕрĕнчĕк тăшманăн çарĕ
Укĕ вĕçсĕр-хĕрсĕрех.
Яланах тав тăвĕ паттăр
Настаçа, ĕçчен хĕре.

УХСАЙ ЯККАВĔ.

Отечественнăй аслă вăрçă фрончĕсенче

Çĕрлехи тапăну

СУРÇĔР-ХĔВЕЛАНАÇ ЕНĔ. (ТАСС спецкорĕсем). Сентябрĕн 27-мĕш ыран тенĕ чух çĕрле Штыков полковникăн чаçĕнчи разведчиксем нимĕçсем тытса илнĕ К. яла ăнăçлăн пырса тапăннă. Çак чăрсăр та хăюллă операци мĕнле пулса иртнине каласа паратпăр.

Кĕçĕн лейтенант Новопольцев ертсе пынипе вăтăр разведчик çĕрле тĕттĕм пулса çитсен нимĕçсен позицийĕсем еннелле кайнă. Фашистсем вырнаçнă ял патне вĕсем шăппăн пырса çитнĕ. Новопольцев юлташ хăйĕн отрядне темиçе çынтан тăракан вак группăсене уйăрнă. Кашни группăн хăйĕн уйрăм задача пулнă.

Никольский, Соколов тата Синенко разведчиксене политрук заместителĕ Кукшин ертсе пынă, вĕсем яла кĕрсе кайнă. Николай Никольский упаленсе пӳрт патне пынă, икĕ часовоя вĕлернĕ те, бутылка пăрахса çурта вут тивретнĕ, вăл чӳречисене граната хыççăн граната ывăтнă. Шальной пуля килсе лекнĕ, анчах Никольский тухса таракан нимĕçсене хирĕç те тӳрĕ персех тăнă. Сунакан пӳртрен пĕр нимĕç те тухса çăлăнса юлайман. Соколовпа Синенко боеприпассен склачĕ патне пынă, часовойсене тытса илнĕ те склада вут тĕртнĕ. Ытла та вăйлă взрыв янраса кайнă. Вĕсем каялла килнĕ чухне пĕр пӳрте вут тĕртнĕ, унти пур нимĕçсене те пере-пере пăрахнă.

Взвод командирĕн помощникĕпе Собеков разведчика фашистсен пулеметчикĕ асăрхаса илнĕ те, вĕçне пеме тытăннă. Разведчиксем флангран огневой точка патне хыçалтан пырса пулеметчика персе вĕлернĕ. Нимĕçсем хушшинче пуçланнă çак паникăпа усă курса, разведчиксем курăнмасăр пытанса тухса кайнă.

Новопольцев лейтенантăн группи пĕр çухатусăрах хăйĕн чаçне таврăннă. Çав разведкăра вĕсем çĕр ытла фашиста пĕтерсе тăкнă тата боеприпассен пысăк складне взрыв туса аркатнă.

Б. АФАНАСЬЕВ.
И. ДЕНЕНБЕРГ.

Ленинград патĕнче

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС). Советăн простой çыннисем — чи мирлĕ профессисен çыннисем, хăйсен хулине, хăйсен çурчĕсене хӳтлеççĕ.

Кунта, Ленинград патĕнчи тытăçусенче, фашистсен чаçĕсем хăйсен составĕн виçĕ пайĕнчен пĕрне ытла çухатнă ĕнтĕ.

Вунпĕр доброволец К. яла хӳтленĕ чухне тунă мухтавлă ĕç тата нумай ытти геройла эпизодсем хушшинче ĕмĕрлĕхе юлĕ, аслă хула оборонин историне кĕрĕ. Ленинград университечĕнчи физика факультечĕн аспиранчĕ сталинла стипендиат Каспаров вунпĕр хăюллă çынран тăракан группăна ертсе пынă. Вăл командир пулса ертсе пыракан группăна çакăн пек задача панă: пирĕн подразделени çĕнĕ вырăна куçнине сыхласа тăмалла, кайран грузовик çине ларса хамăрăннисем патне пымалла. Вунпĕр çамрăк боец хăйсенчен йышлăрах противникăн вăйĕсене хирĕç 30 сехет хушши пĕр канмасăр татти-сыпписĕр çапăçнă. Вĕсем боеприпассене перекетлесе, тăшмансене çывăха янă, вара тĕл пере-пере вĕсене стройран кăларнă. Хирĕç тăни усăсăр пулса çитсен, çамрăк ученăй Каспаров, тыткăна лекес мар тесе, юлашки гранатипе хăйне-хăй çурса тăкнă.

Пуçаруллă командир Данилов ертсе пыракан подразделени Ленинград фронтĕнчи пĕр участока сыхласа тăрать. Оборона линине татас тесе фашистсем хăйсем суйласа илнĕ чаçĕсене унта чылай хутчен кĕрте-кĕрте янă. Капла тусан та ĕç тухаймасан, нимĕçсен батарейисем пурте пĕр вăхăтрах пирĕн оборонăн малти речĕсене пеме тытăннă. Вĕсем, артиллерирен тата минометсенчен пени подразделенине пĕтĕмпех пĕтерсе тăкать, тесе шутланă. Анчах та питĕ те хытă йăнăшнă. Боецсем тарăн блиндажсене кĕнĕ, çухатусем пачах та тенĕ пекех пулман, пеме чарăнассине кĕтнĕ, тăшман пехоти наступленине кайсан, ăна тĕл персе кĕтсе илнĕ. Пирĕн позици патне уйрăм группăсем кĕрсе кайнă, анчах вĕсене кунта та гранатăсемпе пĕтерсе тăкнă. Нимĕçсем ку çапăçура вилнисемпе аманнисене пĕр рота ятăн хăварса, хĕçпăшалĕсене пăраха-пăраха каялла тарнă.

Пур йышши войскăсем те Ленин хулине хӳтлес ĕçе хутшăнаççĕ. Суворов вăхăтĕнчен пуçласах пыракан вырăс салтакĕн пуçаруллăхĕпе тавçăруллăхĕ час-часах хăюллă решенисем кăларса тăратать.

Зенитчиксем вуншар та çĕршер «хейнкельсене», «юнкерссене» тата «мессершмиттсене» пере-пере ӳкернĕ, хула таврашĕнчи хирсенче вĕсен кукăрăлса пĕтнĕ шăмшаккисем выртаççĕ. Халĕ зенитчиксем çĕнĕ вырăн йышăнса тăнă — вĕсем самолетсене кăна мар, çĕр çинчи войскăсене те пĕтереççĕ.

Фашистсен пехотине наступлени тума пулăшса пыракан танксен колонни кĕтмен çĕртенех кĕçĕн лейтенантăн Смирновăн батарейине атакăланă. Танксен башнисенчи орудийĕсем зенитнăй батарея çине пеме тытăннă. Зенитчиксем орудисен кĕпçисене антарнă, тăшмана 250—300 метр çывăхарах килме май панă та, тӳрĕ наводкăран фашистсен танкĕсене пеме тытăннă. Броняна шăтаракан снарядсем тăшман машинисене пĕтернĕ, осколочнăй снарядсем пехота пуçĕ çинче çурăлнă. Орудисен командирĕсем Михалевпа Подрубаев юлташсем аманнă, анчах хăйсен боевой посчĕсене пăрахса кайман. Тăшмана нумай çухатусем тутарса каялла сирпĕтсе янă.

Ленинградецсем, пӳтсĕр тăшмана пĕтĕм чĕринчен кураймасăр, хăйсен юратнă хулине хӳтлеççĕ.

В. КАВЕРИН.
Е. КАПЛАНСКИЙ.

Оборона фондне

Мускав çыннисем октябрĕн 1-мĕш тĕлне оборона фондне укçан 61.268.687 тенкĕ тата Государство заемĕсен облигацийĕсене 10.037.640 тенкĕлĕх панă. Кунсăр пуçне, Госбанка революциччен кăларнă ылттăн монетăсене 4.230 тенкĕ, 123 грамм платина, 6,8 килограмм ылттăн тата 326,0 килограмм кĕмĕл панă. (ТАСС).

Кашкăрсем

Çичĕ çул каярах, шартлама сивĕ хĕлле, çак пĕчĕк яла кашкăрсем пырса кĕнĕ пулнă. Сивĕпе çĕр те шартлатса татăкăн-татăкăн çурăлса каймалла пек туйăнакан пĕр каçхине, хаяр выçлăхпа асапланакан тискер-кайăксем икĕ ĕнене, пĕр лашана туртса çурнă, пĕр хĕрарăма çыртса пĕтернĕ. Тепĕр кунне колхозниксем кашкăрсене тытма ушкăнпа тухса 12 кашкăра вĕлернĕ.

Çак яла халĕ нимĕçсен фашистла салтакĕсем талпăнса кĕчĕç. Совет çĕршывне курайманнипе тулса килнĕ хăйсен мĕнпур çиллипе вĕсем ялта нумай мар юлнă çынсем çине тăрăнчĕç. Вĕсем хăйсен çаратас та пусмăрлас сĕмсĕрлĕхне çав çынсен ĕнси çинче кăтартма тытăнчĕç. Ялта хĕрарăмсемпе ачасен юнĕ юха пуçларĕ. Нимĕçсем, çак яла çичĕ çул каярах килсе тапăннă кашкăрсем пекех, выçă пулнă. Ялта мĕн çиме май пур, вĕсене пĕтĕмпех нимĕçсем çăтса ячĕç.

Ял чĕмсĕрленчĕ. Çакă вăл—хаяр шăплăх. Çакăн пек шăплăх вăл хăлхана аслати кĕмсĕртетнинчен те ытларах хупласа хурать. Нимĕçсене чăн та çак шăплăх хупласа хунă, шăплăх хăратнă вĕсене, вĕсем çавăнпа татах та ытларах урнă. Вĕсем урамра çынсене пĕр сăлтавсăрах пере-пере вĕлернĕ. Çапла вĕлернĕ вĕсем пĕр 70 çулти старике. Вăл урампа кăштăртатса пынă пулнă; ун патне нимĕç салтакĕ утса пынă та пенĕ. Старик ӳкнĕ.

Леняпа Коля—питĕ çывăх туссем пулнă. Ял çине кашкăрсем тапăннă хĕлле вĕсем, пĕчĕккĕскерсем, килте ларнă. Кашкăрсене тытнă çĕре вĕсем, паллах, хутшăнма пултарайман. Вĕсем çав ĕç çинчен пысăккисем каласа панă тăрăх кăна пĕлнĕ. Анчах çакă вăл ачасене пĕрре те пăшăрхантарман. Вĕсем ун чухне кашкăр тытмалла вылянă. Вĕсен вăййи лайăхлансах пынă. Ытах каласан, çакă вăл кашкăр тытмалла выляни те, вăрçăлла выляни те пулнă. Вăййа ачасен пысăк фантазийĕ чĕртсе пынă. Леня—Чапаев пулнă, Коля вара—пулеметчик Петька. Кашкăрсем вĕсен шучĕпе е колчаковецсем, е каппелевецсем вырăнче пулнă.

Леняпа Коля халĕ те пĕр-пĕринчен ниçта хăпмасăр çӳренĕ. Кăнтăрла вĕсем кунĕпех пӳртре ларнă, каçа хирĕç урама тухнă. Каç тĕксĕмĕнче вĕсем пушанса юлнă ял тăрăх уткаласа çӳренĕ, нимĕçле калаçнисене итленĕ.

Çакăн пек каçсенчен пĕринче вĕсем ял вĕçĕнче ларакан пӳрт патне пынă. Пӳртрен ӳсĕр нимĕçсем кăшкăрашнă сасăсем илтĕннĕ. Пӳрт çумĕнче часовой тăнă, ун патĕнче—ручной пулемет. Часовой пӳртри ĕçсе асакан офицерсен канăçне хӳтленĕ. Ыттисем ĕçсе ӳсĕрĕлсе савăннине хӳтлесси ăна питех килĕшмен пулас. Акă пӳртрен такăшĕн хыттăн кăшкăрнă сасси илтĕнсе кайрĕ. Часовой чĕтренсе илчĕ,—ăна пӳрте кĕме чĕнчĕç-ске-ха. Вăл пӳртелле кĕрсе кайрĕ. Леняпа Коля чӳречерен пырса пăхрĕç. Вĕсем кураççĕ: часовой сĕтел патĕнче тӳп-тӳррĕн тăрать, сĕтел хушшинче офицерсем лараççĕ, вĕсенчен пĕри салтака темĕн калать. Салтак эрехлĕ кĕленче çине сăтканăн пăхать.

— Пулемет кунта,—терĕ Леня.

— Çапла,—терĕ Коля.

— Мĕн-ха вара?

— Паллă.

Леня пулемета илчĕ. Пĕрер минута иртрĕ-и, иртмерĕ-и—вĕсем кӳршĕри пӳрт çине хăпарса та кайрĕç. Пулемета урам тăрăх пемелле майлаштарса лартрĕç.

Кĕтме тытăнчĕç. Часовой тухмасть-ха. Вăл çаплах пӳртре-ха. Леняпа Коля пӳрт çийĕнче, пулемет патĕнче пĕр шарламасăр хутланса выртаççĕ.

— Ну, Петька,—терĕ Леня Коляна.

— Ну, Чапай,—терĕ Коля.

Вĕсем халĕ ĕнтĕ хăйсен пĕчĕкрех чухнехи вăййисене аса илчĕç: пулеметчик Петька, юмахри пек чаплă Чапай, кашкăрсене тытни, каппелевецсем, колчаковецсем.

Акă урам тăрăх стройпа нимĕç салтакĕсем иртсе пыраççĕ.

— Вăхăт, Петька,—терĕ Леня Коляна.

— Приказ парса хуш, Чапай!

— Хушатăп!

Вара пулемет ĕçлеме тытăнчĕ. Нимĕç салтакĕсем çухалса кайса тĕр-терех сапаланчĕç.

— Çунтар, çунтар!—кăшкăрать Леня. Коля чăн та пулеметран çунтарать кăна.

Пӳртрен часовой-салтак тата икĕ офицер сиксе тухрĕç. Вĕсен ӳсĕрри таçта кайса кĕнĕ. Вĕсем халь выльăхсем пек ухмахла хăраса ӳкнĕ.

Ачасем пулемета вĕсен çинелле çавăрчĕç. Офицерсенчен пĕри, мундирсĕрри, çĕре персе анчĕ.

Тепĕр офицерĕ пӳрт çийĕнчи ачасене асăрхаса илчĕ те пистолечĕпе тĕллерĕ.

...Коля халĕ—Н-ски чаçре. Çĕр тĕттĕм пулнипе, хăй вăл унти вырăнсене лайăх пĕлнипе тата чее те тавçăруллă пулнипе çăлăнса тухнă. Анчах Леня çук. Ял вĕçĕнче ларакан пӳрт çинче вăл хăйĕн вилĕмне йышăннă.

Ял тăрăх кашкăрсем çӳреççĕ. Вĕсем урса кайнă. Вĕсем шăлĕсене шатăртаттараççĕ. Вĕсем вилĕмрен хăраса хăйсен йĕри-тавра вилĕм сараççĕ. Халăх кашкăрсене тытма часах тухассине вĕсем туяççĕ.

К. ФИНН.
(«Известия» хаçатран).

◆ ◆ ◆

Комсомолка-патриоткăсем

Чăваш республикинчи хĕрарăмсем тăшмана хăвăртрах çĕмĕрсе тăкма Хĕрлĕ Çара мĕн вăй çитнĕ таран пулăшма тăрăшаççĕ. Вăрçă пуçланнăранпа Хĕрлĕ Хĕрес обществи урлă темиçе çĕр хĕрарăм медсестрасен курсĕсенчен вĕренсе тухрĕç. Вĕсенчен темиçе комсомолка-патриотка фронта тухса кайнă. Нумайĕшĕ тĕрлĕ вырăнсенчи госпитальсенче, лазаретсенче ĕçлеççĕ. Улатăрти медсестрасен курсĕнчен «отлично» вĕренсе тухнă А. Васильева, Людомирова, Михайлова комсомолкăсем лазаретсенче хăйсене шанса панă ĕçсене тĕплĕн туса пыраççĕ. Шупашкари медсестрасен курсĕнчен вĕренсе тухнă Н. Ушовская, К. Федисова, Ф. Зернина комсомолкăсем те суранланнă боецсене пăхнă çĕрте ĕçлеççĕ.

Комсомолка-патриоткăсем Хĕрлĕ Çара тĕрлĕ майпа пулăшаççĕ. Г. Морозова, М. Родионова, М. Никольская, З. Архипова комсомолкăсем донор пулма çыраннă.

М. ДАНИЛОВ-ЧАЛДУН.

ЛЕНИНГРАДА ГЕРОЙЛА ХӲТЛЕКЕНСЕМ. **Ӳкерчĕк çинче:** Н-ски заводри халăх ополченийĕн отрядĕнчи боецсем противотанковăй тупăпа вĕренеççĕ.
Б. УТКИН фотоӳкерчĕкĕ. (ТАСС фотохроники).

Октябрь уявĕ умĕнхи социализмлă ăмăрту

Производствăллă çĕкленӳ

Октябрьти социализмлă аслă революцин 24 çул тултаракан уява Елчĕк районĕнчи крахмал тăвакан заводри рабочисем производствăллă пысăк çĕкленӳпе кĕтсе илеççĕ. Заводра 1-мĕш бригадăпа 2-мĕш бригада хушшинче социализмлă ăмăрту анлăн сарăлса пырать. Рабочисемпе работницăсем пурте тăван çĕршыва лайăх пахалăхлă продукци ытларах туса парассишĕн кĕрешеççĕ.

Сентябрĕн 30-мĕшĕнче Выйгтова юлташăн бригади производствăра чаплă çĕнтерӳ тунă. Унăн бригадинчи рабочисемпе работницăсем 2 тонна крахмал туса кăларас вырăнне 2 тонна та 750 килограмм туса кăларнă. Октябрĕн 1-мĕшĕнче 2 тонна та 2 центнер пысăк пахалăхлă крахмал туса кăларнă.

Титова юлташ ертсе пыракан пĕрремĕш бригада та Выйгтова юлташ бригадинчен юлмасть. Ку бригадăра ĕçлекенсем сменăра 2,1 тонна паха крахмал туса кăлараççĕ. Крахмала типĕтекен цехри рабочисем 2 тонна вырăнне 3 тонна типĕтеççĕ. Çапла крахмал тăвакан заводри рабочисемпе работницăсем Октябрь уявĕ умĕнхи ăмăртăва анлăн хутшăнса 4—5 кун хушшинчех тăван çĕршыва 10 тонна ытла пысăк пахалăхлă крахмал туса пачĕç.

Ф. МАЙКОВ.

Финанс работникĕсем ăмăртăва хутшăннă

ÇĔРПУ. **(Телефонпа).** Районри финанс пайĕнче ĕçлекен работниксем Мускаври Каганович ячĕпе тăракан «Шарикоподшипник» заводри рабочисен коллективĕ чĕнсе калнине сӳтсе явса, Октябрь уявĕ умĕнхи ăмăртăва хутшăнчĕç. Кашни работник хăй çине татăклă обязательство илсе, ăна пурнăça кĕртсе пыма тытăнчĕ.

Йĕкĕрвар ялсоветĕнчи финагент Иванов юлташ, ăмăртăва хутшăнса ĕçлесе, укçа-тенкĕ пухмалли тăваттăмĕш квартал планне виçĕ кун хушшинче 20 процент, Туçи ялсоветĕнчи финагент Терентьева юлташ — 16 процент, Тĕнсĕр ялсоветĕнчи финагент Осипов юлташ 15 процент пурнăçланă.

Çавăн пекех Çĕнĕ Сала ялсовет председателĕ Филиппов юлташ та, ĕççыннисем хушшинчи массăллă-агитациллĕ ĕçе лайăх йĕркелесе пырса, укçа-тенкĕ пухмалли тăваттăмĕш квартал планне 35 процент тултарнă.

Районри финанс работникĕсем Октябрьти аслă революцин 24-мĕш уявне ĕçри пысăк çитĕнӳсемпе кĕтсе илме пулчĕç.

Г. ПЕТРОВ.

Ăмăрту сарăлса пырать

ВĂРНАР, октябрĕн 3-мĕш. **(Телефонпа).** Атă-пушмак çĕлекен «Скороход» артельри рабочисемпе работницăсем Мускаври Л. М. Каганович ячĕпе тăракан заводра ĕçлекен рабочисемпе работницăсен чĕнĕвне сӳтсе явса ырларĕç. И. Мергеев, Н. Васильев, М. Молчанов стахановецсем хăйсен ĕç нормисене ытлашшипех тултарса пыраççĕ. Халĕ Л. М. Каганович ячĕпе тăракан рабочисемпе работницăсен чĕнĕвне ответлесе, Октябрь уявĕ умĕнхи ăмăртăва тухса татах та тухăçлăрах ĕçлесе, вĕсем лайăх пахалăхлă продукци нумайрах туса кăларма пулчĕç. Н. Васильев юлташ ученик пулса ĕçленĕ. Халĕ вăл çĕнĕ гидропреспа ĕçлеме вĕренсе мастер ятне илчĕ. Вăл ытти рабочисене кулленхи ĕçре пулăшса, вĕрентсе пырать. Хăй яланах сменăри нормăна ытлашшипех тултарса ĕçлет. Артельре пурĕ тăватă цех, халĕ вĕсем тăваттăшĕ те социализмлă ăмăртăва тухрĕç.

«Труд» артельри рабочисемпе работницăсем хушшинче те Октябрь уявĕ умĕнхи социализмлă ăмăрту анлăн сарăлса пырать. Федор тата Максим Маняйкин юлташсем сменăри ĕç нормине 200 процент тултарса ĕçлеççĕ.

Çавăн пекех токарь Садов юлташ сменăри нормăна 135 процент, Лагин 131 процент тултараççĕ. Халĕ артельри рабочисем пурте сменăри нормăна 2—3 хут ӳстерсе тултарассишĕн ăмăртса ĕçлеççĕ.

В. МАКСИМОВ.

Старший политрук Павлов

Дивизин политотделне ун çинчен çапла пĕлтернĕ:

«Саперсен уйрăм батальонĕн çар комиссарĕ — старший политрук Павлов çапăçура хăюллăхпа паттăрлăх кăтартрĕ. Вăл малти лининче пулса хăйĕн примерĕпе ытти боецсемпе командирсене хавхалантарса пычĕ. Батальон командирне тăшман пульли лексе вĕлернĕ хыççăн, батальона ертсе пырас ĕçе Павлов хăй çине илнĕ. «Юратнă командира вĕлернĕшĕн фашистсене тавăратпăр!» тесе кăшкăрнă та, вăл пуринчен малтан атакăна кĕрсе кайнă. Ун хыççăн пĕтĕм батальон атакăна кĕнĕ. Пулясемпе, гранатăсемпе персе, штыксемпе чиксе, боецсем тăшмана пĕтерсе тăкнă».

Акă эпир Павловпа тĕлпултăмăр. Лăпкă çын, ăна малтанах никам та герой тесе каламĕ. Унпа калаçас тесе те чылай вăхăт хушши тертленмелле пулчĕ.

— Паллă ĕçех туман, мĕн çинчен каласа парас-ха.

— Манăн интереслĕ япала нимех те çук. Сире мĕн те пулсан интереслĕ япала кирлĕ, хаçатра çырсан, ăна вулама кичем ан пултăр.

Пĕтĕм чĕререн, ним хушмасăр калать вăл.

— Кунта пирĕн çырмалли çынсем пур. Сăмахран илĕр...

Вăл хушамат хыççăн хушамат каларĕ. Хăйĕн батальонĕнчи, кӳршĕ чаçсенчи, чĕррисен, хăюллă вилĕмпе вилнĕ çынсен ячĕсене асăнчĕ. Çавăн пек те шухăшласа пăхрăм: ку çынран хăй пирки нимĕн те ыйтса пĕлесси пулмасть пулĕ терĕм. Унтан вăл, хăйпе калаçакан çынна хĕрхеннĕ пек пулса, каллех çапла калать:

— Чăнах та, ман çумра интересленмелли мĕн пур-ха? Эпĕ хама сирĕнтен лайăхрах пĕлетĕп ĕнтĕ.

Пирĕн калаçасси пулмарĕ. Тĕрĕсрех каласан: эпĕ калаçаймасăрах юлма пултарнă. Старший политрук темле распоряженисем пама тухса кайрĕ. Батальон çĕнĕ боевой задани илнĕ, ăна пурнăça кĕртме хатĕрленмелле пулнă.

Каçхине эпир каллех тĕлпултăмăр. Комиссар политотдела саперсене тав тумалли листсене илсе пынă пулнă. Вăл çырса хатĕрленĕ характеристикăсене сасăпа вуласа пачĕ, эпĕ уйрăмăнах питĕ тĕрĕс, çыхăнуллă, ăнланмалла вуланине тимлĕн итлерĕм. Çавăн пек лайăх çырма çынсене тĕплĕн пĕлни кирлĕ.

Павлов тухса кайма тытăнсан, эпĕ унран çапла ыйтрăм:

— Характеристикăсен авторĕ кам?

— Эпĕ, — терĕ вăл.

— Вĕсене çавăн пек тĕплĕн тата лайăх çырнине илсе пăхсан, эсир литературăна питĕ юратакан çын пулмалла.

Старший политрук кăшт кулса илчĕ, унăн сăн-пичĕ хавасла тулчĕ, йăлтах урăхла çын пулса тăчĕ, — савăнăçлăрах тата хастарлăрах.

— Эсир тĕрĕс каларăр, — ответлерĕ вăл. — Лайăх кĕнеке—пысăк савăнăç.

Иксĕмĕр хушăмăрти стенана тинех сирсе пăрахрăмăр. Эпир иксĕмĕр те хамăр юратакан Михаил Александрович Шолохов, унăн кĕнекисем тата пирĕн чĕрене çывăх писательсен кĕнекисем çинчен калаçса кайрăмăр.

Украина ялĕ, çĕрлехи лăпкă каç. Сывлăшра çӳллĕ, таса пĕлĕт. Хуркайăк çулĕ тĕтреллĕ юханшыв пек чăсăлса выртать. Шухăшлатăн та, вăрçă таçта аякра пынă пек туйăнать. Боецсем çĕр каçма утă çĕклесе пыраççĕ. Эпир урамалла тухрăмăр, пукан тупрăмăр та ун çине лартăмăр.

Халь ĕнтĕ эпĕ Павловран ним çинчен те ыйтмарăм. Вăл хăй сăмах пуçларĕ.

— Çапла ĕнтĕ, эпĕ сирĕн умра парăма кĕнĕ çын пулас-ха.

— Мĕншĕн?

— Акă эсир мана пĕрмаях антрататăр, мана вара хам çинчен каласа пама аван мар, каламалли те нимех те çук. Çапла ĕнтĕ маншăн эсир ахалех вăхăт иртерсе çӳрерĕр.

— Мĕншĕн-ха ахалех. Вара сирĕн манпа калаçмалли нимех те çук-и-ха, эсир вурса тӳснисем сире хăвăра çеç тивеççĕ тесе шутлатăр пулас. Вăл пурне те тивет: манăн та, санăн та,—пĕчĕкки те, пысăкки те.

— Çапла, пĕчĕк ĕç вĕт вăл, — терĕ Павлов.

— Кам пĕлет. Пысăк япала пĕчĕккинчен ӳссе пулать. Мана героя шырама кирлех те мар. Вăл хăй пĕлтерĕ.

— Апла иккен, интереслĕ мар япала та кирлĕ пулать?—ыйтрĕ Павлов.

— Çапла, интереслĕ мар япала та интереслĕ пулса тăма пултарать, — терĕм эпĕ ăна.

Эпир пĕлĕтри çăлтăрсем çине пăхатпăр. Çак минутăра Павлов умне асаилĕвĕн йывăр çулĕсем тухса тăчĕç пулмалла, вăл ерипен аса илсе лăпкăн калама тытăнчĕ.

— Эпĕ — чăваш, — пуçларĕ вăл. — Çураласса та Чăваш республикинчех, Çĕрпӳ районĕнчи Вăрманкас ялĕнче çуралнă. Манăн çемье чухăн хресченсем пулнă. Пирĕн 5 ывăлччĕ. Аслă аппа чахотка чирĕпе вилчĕ, анне те — çав чирпех.

— Вуникĕ çула çитсен, эпĕ татăк çăкăр шыраса Атăл тăрăхĕнчи хуласем тăрăх тухса кайрăм, манăн асапла пурнăç пуçланчĕ. Вĕренес килсе кайрĕ. Кашни çĕнĕ кĕнеке — пысăк савăнăç. Уйрăмах маншăн Горький çывăх пулса тăчĕ. Вăл пуринчен те ăнланмалларахчĕ. Унăн кĕнекисем шанчăклăх пачĕç.

— Вырăс чĕлхине эпĕ Хĕрлĕ Çарта тĕплĕн вĕренсе çитрĕм. Хĕрлĕ Çар ретне 1919 çулта тăтăм. Вăл манăн тăван кил тата тăван çемье пулса тăчĕ. Унпа пĕрле эпĕ Врангеле хирĕç çапăçнă çĕрте те, Туркестан фронтĕнче те пултăм.

— Владимир Ильич Ленин вилнĕ хыççăн, большевиксен партин ретне кĕтĕм.

— Куратăр-и, пурте ăнланмалла тата пурте яланхи пекех. Ман пеккисене пирĕн çĕршывра шутласа та кăларас çук.

Старший политрук калаçма чарăнчĕ. Вăл темле хăйĕн сăмах йĕрне çухатрĕ, шырарĕ ăна, тупаймарĕ.

— Чăнах та, çаксем пурте яланхи пекех тата пуринни пекех, — терĕм эпĕ ăна. — Анчах сирĕн биографинче вăйсăрлăх мар, сирĕн вăй усăмлăн палăрса тăрать. Сирĕн пек çынсем нумай, çав лайăх та. Сирĕн пек çынсем Г. станци патĕнчи çапăçура нумай пулчĕç, ун чухне сирĕн чаçсем тăшман кăшăлне сирсе тухрĕç.

Çав çапăçура сапернăй батальон мухтава тухрĕ. Çавăнпа ĕнтĕ командира — капитана Гамзана вĕлернĕ. Вĕсем Павловпа иккĕшĕ туслă пулнă.

...Эпир пĕр-пĕрне ăнланаттăмăрччĕ,— терĕ вăл йывăррăн. — Задани илмелле те, план туса çынсене вырнаçтарса тухмалла, унтан ăна пурнăçа кĕртмелле. Кăмăллă, кашни боеца пĕлсе хисеплекен çирĕп командир. Çынсене витĕр пĕлетчĕ, кашнине астăватчĕ тата кашниншĕн тăрăшатчĕ. Çын çапăçăва кĕме хатĕр-и? Хатĕрленсе çитнĕ-и?

— Тăшмана çамкаран пырса çапма пире приказ пачĕç, тăшманăн тĕп вăйне çавăрса илсе, ăна сирсе пăрахмалла, противникăн ункине татса тухса хамăр чаçсене кăларма çул уçмалла.

Çапăçăва кĕрес умĕн эпир капитанпа калаçса килĕшрĕмĕр: пĕтĕм комсостав хăйĕн вырăнĕнче пулмалла, урăхла каласан — подразделенисен умĕнче. Задачăсене ăнлантарса патăмăр. Хăраса тăма пултаракан çынсене пурне те хамăр пата чĕнтĕмĕр.

— Капитан вилĕмрен хăраса тăман. Тăшмана курайман хаярлăхĕ унăн вилĕмрен вăйлăрах пулнă.

— Çапăçăва эпир çĕрле кĕтĕмĕр, ак çакăн пек вăхăтра. Тăшман патне 150 метра яхăн çывхарса пытăмăр. Нимĕçсем сăрт тăррине окопсем туса вырнаçнă. Вĕсем пăшалсемпе пулеметсенчен, минометсенчен тата артиллерирен вăйлăн персе тăма тытăнчĕç. Трассировка тăвакан тата çуттăлса каякан пулясемпе печĕç. Психикăллă атака та туса пăхрĕç. Пĕтĕм пĕлĕте вут çулăмĕ витсе хучĕ. Эпир çав хăрушă çулăм мĕнле тăкăннине куртăмăр.

— Пирĕнтен сулахайра полксенчен пĕрин противотанковăй батарейи куçса пычĕ. Вăл аяккалла пăрăнса кайрĕ.

— Батарейăна тăратрĕç. Вăл хатĕрленчĕ те çунтарма тытăнчĕ.

— Пирĕн батальонăн ирĕксĕрех выртмалла пулчĕ. Çул хĕрринчи канаврах капитан Гамза тата партбюрон секретарĕ Ральченко выртнă. Посыльнăй пырса çитрĕ, вăл соединени командирĕн приказне тыттарчĕ. Приказ тăрăх фашистсене сăрт çийĕнчен хăваласа ямалла. Пире пулăшма икĕ броневик янă.

— Броневиксем çапăçăва кĕме ĕлкĕреймерĕç, броняна çĕмĕрекен зажигательнăй пульăсемпе персе, тивретсе ячĕç. Шутла-ха, пире, броневиксем çумĕнче тăракансене, вĕсемсĕр мĕнле йывăр пулнă. Вут çулăмĕн çути пирĕн çине ӳкрĕ. Кайма май çук.

— Эпир çĕр тĕпне кĕрсе ӳкнĕ пекех туйăнчĕ. Пирĕн пулеметсем питĕ тĕл печĕç, анчах противотанковăй орудисем темшĕн шарлами пулчĕç. Вĕсемпе çыхăнма хăтланса пăхрăмăр. Ĕç тухмарĕ.

— Тăшман татах та вăйлăнрах пеме тытăнчĕ. Çавтери хăрушă. Çĕр пайлана-пайлана сирпĕнет. Нервăсем тулса çитрĕç. Батальон атакăна кĕме команда парасса кĕтет.

Çав вăхăтра мана:

— Комиссар юлташ, Гамза капитана вĕлернĕ, тесе пĕлтерчĕç.

— Тен суранланнă пулĕ?

— Çук, вилнĕ.

— Ăçта вăл?

— Ăна çапăçу хирĕнчен илсе тухнă ĕнтĕ.

— Капитан Гамза вилнĕ... Çак сăмахсем аслатирен те хытăрах пырса çапрĕç. Вăл хыпар пĕтĕм батальон тăрăх сарăлчĕ.

— Пĕрремĕш рота командирне амантрĕç. Сержанта амантрĕç. Кĕçĕн политрука амантнă.

Унтан эпĕ сиксе тăтăм та, кăшкăртăм:

— Капитан Гамза вилчĕ. Юратнă командира вĕлернĕшĕн фашистла ирсĕрсене тавăрар!

Пирĕн минометсем хаяррăн пеме тытăнчĕç. Флангсенчен пулеметсем хута кайрĕç. Тупăсем ĕçе тытăнчĕç. Боецсем çĕр çумĕнчен сиксе тăчĕç.

— Малалла, атакăна!

Боецсем пурте пĕр çын пек пулса тăшман окопĕсем патне сиксе ӳкрĕç. Хаярлăхпа тарăху пĕрлешрĕç. Эпир фашистсене штыксемпе чиксе, гранатăсем ывăтса, пăшалсенчен персе, пĕтерсе пытăмăр. Кашни окоп нимĕçсен çăви пулса тăчĕ.

Çак ĕç çутăлас умĕн пулса иртрĕ. Çĕрлехи каçа вăйлă çапăçăвăн вут-çулăмĕ çутатса тăчĕ.

...Çакă ĕнтĕ героизм евĕрлĕ-и-ха? — чăнласах ыйтрĕ Павлов. — Героя эпĕ çапла ăнланатăп: вăл мĕн те пулсан халиччен туман ĕç тумалла. Пирĕн кунта ун пеккисем пур...

Эпĕ ăна чарсах çапла каларăм:

— Ун пеккисем пирĕн старший политрук Павлов пур.

С. ТРЕГУБ.

Пуҫламӗш парторганизаци вӑрҫӑ кунӗсенче

КРАСНОАРМЕЙСКОЕ. Тӗрерти пуҫламӗш парторганизацинче пурӗ 8 коммунист. Вӗсем пурте ответлӑ вырӑнсенче ӗҫлеҫҫӗ. Шихранов—ялсовет исполкомӗн председателӗ, Димитриев—колхоз председателӗ, Яшурина— вулав ҫурчӗн заведующийӗ, Корнилов—«Правда» колхозра уйхир бригадин бригадирӗ, П. Степанов—«Правда» колхоз фермин заведующийӗ, Алексеев—колхоз счетоводӗ.

Коммунистсем хӑйсене хушнӑ ӗҫсене чыслӑн пурнӑҫласа пыраҫҫӗ. Димитриев ертсе пыракан «Красная Чувашия» колхоз ялсоветри ытти колхозсенчен малта пырать. Вӗсем тырпула уйхиртен кӗске вӑхӑтра пухса кӗртрӗҫ. Тырӑсене уйран пухса кӗртес ӗҫре нумай колхозниксем ӗҫ нормисене ирттерсе тултарса пычӗҫ. Ватӑ колхозниксемпе ҫамрӑк ачасем ӗҫе анлӑн хутшӑнса, колхоза пысӑк пулӑшу панӑ. Халӗ «Красная Чувашия» колхоз кӗлтесене кӳрсе, капана хывса пӗтернӗ, государствӑна обязательство тӑрӑх тата натуроплата йӗркипе те тырӑ парса татнӑ. Ҫак кунсенче колхозниксем авӑн ҫапнӑ ҫӗрте пысӑк хастарлӑхпа ӗҫлеҫҫӗ.

Пуҫламӗш парторганизаци (секретарӗ Яшурина юлташ) ӗҫсыннисем хушшинче массӑллӑ-политикӑллӑ ӗҫе аван туса пырать. Ку тӗлӗшпе коммунистсене уйрӑм колхозсем ҫумне ҫирӗплетнӗ. Агитаторсем бригадӑсенче кулленех хаҫатсем ҫинчен Совет Информаци Бюровӗн пӗлтерӗвӗсене вуласа параҫҫӗ. Кашни колхозрах колхозницӑсем хушшинче хӗрарӑмсен фашизма хирӗҫле митингӗ пӗтӗм тӗнчери хӗрарӑмсене чӗнсе каланине сӳтсе явнӑ.

Парторганизаци пуҫарса, ертсе пынипе колхозсенче ҫӗршывӑн оборона фондне тырпул тата укҫа-тенкӗ хывас ӗҫ анлӑн сарӑлса пырать. «Правда» колхоз оборона фондне пӗр тонна тырӑ, 200 ҫӑмарта, «Красная Чувашия» колхоз 40 пӑт тырӑ, 40 килограмм ашкакай, «Пчелкино» колхоз пӗр тонна тырӑ панӑ. Ҫавӑн пекех колхозниксем хӑйсен пӗр ӗҫкунне кашни уйӑхрах оборона фондне параҫҫӗ.

Хӗрлӗ Ҫар валли ӑшӑ тумтирсем пухас ӗҫ те ҫак ялсоветӗнчи ӗҫсыннисем хушшинче пысӑк ҫӗкленӳпе пулса пырать. Сентябрӗн 25-мӗш тӗлне 53 тир, 21,5 килограмм ҫӑм, 6 ҫӗлӗк т. ыт. ӑшӑ япаласем нумай пухнӑ.

Парторганизаци ӗҫсыннисене ҫар ӗҫне вӗрентессине тимлӗн ертсе пырать. Оборонӑн Государственный Комитечӗ пур граждӑнсене те обязательнӑй йӗркепе ҫар ӗҫне вӗрентесси ҫинчен йышӑннӑ постановленине кашни ҫынна ӑнлантарса панӑ. Ҫар ӗҫне вӗренессинче коммунистсемпе комсомолецсем лайӑх примерсем кӑтартаҫҫӗ.

ИВ. ХАТАЕВСКИЙ.

Ҫӗнӗ руководительсене куллен пулӑшаҫҫӗ

КУКЕҪ. Нумаях пулмасть «Рыкша» колхоз правленин председателӗ пулса ӗҫлеме колхозра лайӑх ӗҫлекен ҫамрӑк колхозницӑна Екатерина Иванова юлташа суйларӗҫ. Иванова юлташ колхозниксем шанса панӑ ответлӑ ӗҫрен хӑраса тӑмарӗ. Ӗҫе тытӑнсан малтанхи куннех вӑл ӗҫ вӑйне тӗрӗс лартса тухрӗ. Лашасемпе тӗрӗс усӑ курмалла турӗ.

Иванова юлташа ялсовечӗ тата ВКП(б) райкомӗн представителӗ Петрова юлташ кулленех пулӑшса тӑраҫҫӗ. Ҫакна май Иванова юлташ ӗҫе ӑнӑҫлӑн хӑнӑхса пырать. Колхоз паянхи куна государствӑна тырӑ, хӑяр, кишӗр парса татнӑ. Выльӑхсене хӗл каҫарма та хатӗрленет. Ҫав вӑхӑтрах ытти ӗҫсем те пӗр чарӑнусӑр пулса пыраҫҫӗ.

Колхозри ертсе пыракан вырӑнсенче пӗтӗмпех хӗрарӑмсем ӗҫлеҫҫӗ. Кладовщикре — М. Филаретова, арман заведующийӗ пулса Л. Семенова, ферма заведующинче М. Григорьева, сысна ферминче А. Петрова юлташсем ӗҫлеҫҫӗ. Вӗсене пурне те халь ҫеҫ ӗҫе лартнӑ.

Колхоз счетоводӗ А. Павлов юлташ военнообязаннӑй шутланать, вӑл халь вӑтам шкултан вӗренсе тухнӑ А. Григорьева юлташа хӑй вырӑнӗнче ӗҫлеме вӗрентет.

Сарабакасси ялсоветӗнчи «Урожай» колхозра та председатель пулса ҫамрӑк хӗрача Федорова юлташ ӗҫлет. Вӑл ялсовет депутачӗ, хастар, ӗҫе юратаканскер. Ку таранччен вӑл ялсовет секретарӗ пулса ӗҫленӗ.

Ҫак иртнӗ уйӑхра Васильева юлташа Паҫпак ялсовет председательне суйласа лартрӗҫ. Васильева юлташӑн ӗҫ опычӗ пысӑк, вӑл темиҫе ҫул хушши ялсовет секретарӗнче ӗҫленӗ.

Партипе совет работникӗсем ҫӗнӗ руководительсене кулленех практикӑллӑ пулӑшу парса тӑраҫҫӗ, ӗҫре пулӑшаҫҫӗ.

Т. ЛОГИНОВ.

Комсомолецсем ӗҫре

ЕЛЧӖК. «Осоавиахим» колхозри комсомолецсем пурте хӗрӳ ӗҫре. Халӗ вӗсем государствӑна тырӑ леҫеҫҫӗ, авӑн ҫапаҫҫӗ, кӗлте турттараҫҫӗ т. ыт. те. М. Владимиров, В. Семенов, А. Герасимов комсомолецсем кӗлте кӳрес ӗҫре куллен нормӑна 150—175 процент тултараҫҫӗ. В. Миллин комсомолец тӑтӑшах государствӑна тырӑ леҫме Канаша ҫӳрет. Комсомолецсем колхоз ӗҫне пионерсене те явӑҫтараҫҫӗ. Семенов пионер кӗлте кӳрет, нормӑна 125—150 процент тултарса пырать. Комсомолец Иван Орлов авӑн ҫапнӑ ҫӗрте машинист пулса ӗҫлет, нормӑна 130—135 процент тултарать. Колхозра ӗҫленисӗр пуҫне, комсомолецсем бригадӑсенче стена хаҫачӗсем кӑлараҫҫӗ.

П. ПЕТРОВ.

Шкул ачисен пулӑшӑвӗ

КРАСНОАРМЕЙСКОЕ. Район центрӗнчи шкулта вӗренекенсем колхозсене пулӑшаҫҫӗ. Вӗсем Красноармейскинчи «Победа» колхозра 15 гектар, Сталин ячӗпе тӑракан колхозра 10 гектар, «Осоавиахим» колхозра 7 гектар ҫуртырри вырнӑ. Уйрӑм вӗренекенсем ҫитӗннӗ колхозниксемпе пӗртанах ӗҫлеҫҫӗ. 9-мӗш класри М. Герасимов, В. Игнатьева, Т. Васильева, 10-мӗш класри Е. Порфирьев, В. Андреева, А. Софронов кунне 50—60 тӗм выраҫҫӗ. 6-мӗш класри И. Филиппов, Серафимов, 7-мӗш класри А. Петров, Е. Антонова вӗренекенсем те кулленхи нормӑна 130—140 процент тултарса ӗҫлерӗҫ. Учительсем малта пример кӑтартса пыраҫҫӗ. А. Г. Гурьев, М. В. Владимиров, С. Е. Корнилова учительсем икшер-виҫшер норма тултараҫҫӗ.

С. ФИЛИМОНОВ.

Примерлӑ ӗҫлеҫҫӗ

ИШЛЕЙ. «Тимӗрҫырми» колхозра комсомолецсемпе союзра тӑман ҫамрӑксем пысӑк вӑй пулса тӑраҫҫӗ. Комсомол организацинче пурӗ 10 комсомолец. Пурте вӗсем колхозра ӗҫлеҫҫӗ. В. Жирнов комсомолец бригади ытти бригадӑсенчен малтан кӗлтесене капана хыврӗ. Комсомолецсем пуҫарнипе ҫӑмӑрлӑ кунсенче те силос хывассине организациленӗ. Егоров, Степанова тата Ягунин комсомолецсем 250-шер ӗҫкунӗ ӗҫленӗ.

«Труд» колхозри комсомолецсем те ӗҫре хастарлӑн хутшӑнаҫҫӗ. Иккӗмӗш бригадӑри машинист пулса комсомолец С. Кудряшов, бригадир пулса Фекла Яшкова ӗҫлеҫҫӗ. Унӑн бригади яланах малта пырать. Тума тытӑннӑ ӗҫе вӗҫлемесӗр нихӑҫан та пӑрахса каймаҫҫӗ.

Комсомолецсем массӑллӑ ӑнлантару ӗҫне те активлӑн хутшӑнаҫҫӗ. Колхозниксене хаҫатсем вуласа параҫҫӗ, калаҫусем туса ирттереҫҫӗ. Комсомолецсем союзра тӑман ҫамрӑксем хушшинче тӑтӑшах ӗҫленине пула, юлашки вӑхӑтра колхоз бригадирӗ Фекла Яшкова, Ксения Яшкова юлташсем комсомола кӗме заявлени панӑ.

А. МИХАЙЛОВ.

* * *

КРАСНОАРМЕЙСКОЕ. Байсубинӑри «Жнейка» колхоз силос хывмалли плана икӗ хут ӳстерсе тултарчӗ. План тӑрӑх, колхозӑн 30 тонна силос хывмалла пулнӑ пулсан, вӗсем 78 тонна хывса хӑварнӑ. Силос хывас ӗҫре уйрӑмах комсомолецсемпе союзра тӑман ҫамрӑксем хастарлӑн ӗҫлеҫҫӗ, вӗсем силос хывмалли плана виҫӗ хут ирттерсе тултарас задача лартнӑ.

С. ВАНИН.

Армансен тупӑшӗ

ҪӖРПУ. Арман тытакан колхозсем армантан пысӑк тупӑш илеҫҫӗ. Иртнӗ ҫулта «1905 год» колхоз шыв арманӗнчен 23.240 тенкӗ тупӑш илчӗ. Ҫавӑн пекех «Социалистический путь» колхоз горючипе ӗҫлекен армантан 15.684 тенкӗ, «Шурӑмпуҫ» колхоз ҫил арманӗнчен 2.917 тенкӗ тупӑш илчӗҫ.

Армантан пысӑк тупӑш илнине кура арман тытакан колхозсен йышӗ ҫултан ҫулах ӳсе пырать. Иртнӗ ҫулта районра 45 арман пулнӑ пулсан, кӑҫал 47 армана ҫитрӗ. Сталин ячӗпе тӑракан колхоз горючипе ӗҫлекен арман, «Новая жизнь» колхоз ҫил арманӗ ҫӗнӗрен туса лартрӗҫ.

Армансем хӗлӗн-ҫӑвӗн пӗр чарӑнмасӑр авӑрса колхозсене те, колхозниксене те пысӑк усӑ параҫҫӗ. Пӗр енчен—колхозсем тупӑш илеҫҫӗ, тепӗр енчен—колхозниксем арманта черет кӗтсе ларса, е инҫетри армансене кайса вӑхӑта усӑсӑр ирттерсе ҫӳремеҫҫӗ.

Армансене хӗлле те пӗр чарӑнмасӑр ӗҫлеттерес майпа колхозсем хӑйсен арманӗсене тӗрӗслесе тухрӗҫ. Шыв арманӗсен пӗвисем ҫирӗп, кӗлечӗсем юсавлӑ. Горючипе тата ҫил вӑйӗпе ӗҫлекен армансем те пурте юсавлӑ. Ҫӗмӗрӗкрех армансене «Красный путиловец», «Елаш», «Авангард» тата Янсаккассинчи «КИМ» колхозсем ҫак кунсенче юсаса пӗтерчӗҫ.

Армансем кӑҫалхи хӗле юсавлӑн кӗреҫҫӗ. Вӗсем хӗллехи сивӗ кунсенче те пӗр чарӑнмасӑр авӑрса пысӑк тупӑш параҫҫӗ.

Г. ПЕТРОВ.

Ялхуҫалӑх ҫулне ӑнӑҫлӑн вӗҫлес пулать

Ҫӗршер колхозсем тырпула вӑхӑтра тата пӗр тӑккаламасӑр пухса кӗртрӗҫ. Калинински, Пӑрачкав тата Ҫӗмӗрле районӗсем паян-ырансенче кӗлтесене капана хывса пӗтереҫҫӗ. Чкаловски район вырса пуҫтарнӑ тырпулран ҫуррине яхӑн ҫапса пуҫтарнӑ. Чылай колхозсем авӑн ҫапса пӗтерчӗҫ. Уй ӗҫӗ каярах юлнӑ районсен тырпула хӑвӑртрах ҫапса кӗртме васкамалла. Халӗ ӗнтӗ ҫанталӑк лайӑхланасси ҫине шанмалли ҫук, кашни кунпа туллин усӑ курса ӗҫлени кирлӗ.

Уйрӑмӑнах тырпула капана хывас тата авӑн ҫапас ӗҫсем ҫине вӑйлӑн ҫавӑрӑнса пӑхни кирлӗ. Ҫакна хӑшпӗр районсенче ҫаплах ӑнланса илмеҫҫӗ-ха. Сентябрӗн 25-мӗшне Куславкка районӗ мӗнпурӗ 7.313 гектар ҫинчен ҫеҫ кӗлтесене капана хывнӑ. Ҫавӑн пекех авӑн ҫапас ӗҫе те тивӗҫлипе организацилемен.

Государство умӗнчи обязательствӑна тата натуроплата тыррине вӑхӑтра парса татас пирки куллен тӑрӑшмалла. Колхозсен авӑн ҫапас ӗҫе хӑвӑрт вӗҫлемелле. Ку ӗҫе кӗрхи сивӗ ҫанталӑксем киличчен пӗтӗмпех пӗтерес тесе пур йышши молотилкӑсемпе те туллин ӗҫлес пулать. Уй ӗҫӗнчен пушаннӑ комбайнсемпе авӑн ҫапассине организацилемелле. Халӗ Елчӗкри машинно-тракторнӑй станцин чылай комбайнӗсем авӑн ҫапма пуҫларӗҫ. Машинистсем нумайӗшӗ сменӑри нормӑна ирттерсе тултараҫҫӗ. Ҫӗрпӳри машинно-тракторнӑй станцин машиновечӗ Ефим Осипов юлташ Лапрари «Совет» колхозра авӑн ҫапнӑ чухне сменӑра 1.200 пӑт тырӑ ҫапнӑ. Канашри машинно-тракторнӑй станцинчи Скворцов юлташ бригади молотилкӑпа авӑн ҫапмалли ҫулталӑк планне 50 процент ытла тултарнӑ.

Колхозсенче халь ӗҫ тухӑҫлӑхне ӳстерме пулӑшакан рационализаторла мероприятисене анлӑн сарса пыраҫҫӗ. Пархикасси колхозӗ (Ишлей р.) молотилкӑпа авӑн ҫапнӑ чухне ҫил арман вӑйӗпе усӑ курса ӗҫлет. Хӑшпӗр колхозсенче шыв вӑйӗпе те усӑ кураҫҫӗ. Ҫавӑн пек мероприятисене пур колхозсем те тума пултараҫҫӗ. Колхоз правленийӗсен изобретательсемпе рационализаторсен ҫӗнӗвӗсемпе анлӑрах усӑ курма тӑрӑшмалла.

Колхозсенче ҫапнӑ тырпулсене типӗтсе хурассине те пӗтӗм ответлӑхпа туса пымалла. Зерносушилкӑсемпе май килнӗ таранах усӑ курмалла. Ҫакна кӗлте кӗртнӗ чухне тата авӑн ҫапнӑ чухне те анлӑн туса пымалла.

Ӗҫе пӗлсе организацилемелле

КАНАШ. Чылай колхозсем кӗлте кӗртсе капана хывас тата авӑн ҫапас ӗҫсене вӗҫлесе пыраҫҫӗ. Вӑтакас Татмӑш ялсоветӗнчи колхозсем иртен пуҫласа каҫченех авӑн ҫапаҫҫӗ. Ҫак колхозсенче ҫӗрле те кӗлте кӗртессине организациленӗ. Ҫапла ӗҫленине пула Чкалов ячӗпе тӑракан тата «Париж Коммуни» колхозсем кӗлтесене капана хывса та пӗтерчӗҫ. Сталин ячӗпе тӑракан колхозра ҫӗрле те авӑн ҫапаҫҫӗ. Ку вӑхӑтчен вӗсем 220 гектар ҫинчен пухса кӗртнӗ тырпула пӗтӗмпех ҫапса пуҫтарнӑ. «Канаш» колхозра та машинно-тракторнӑй станцин молотилки талӑкра 20 сехет хушши авӑн ҫапать. Киров ячӗпе тӑракан колхоз кӑҫал кашни гектартан вӑтам шутпа 20 центнер тырӑ туса илчӗ. Колхозниксем ӑнса пулнӑ тырпулӑн пӗр пучахне те сухатмаҫҫӗ, часах вӗсем авӑн ҫапса пӗтереҫҫӗ. Колхоз государство умӗнчи обязательствӑсене чыслӑн пурнӑҫланӑ.

Ҫав хушӑрах уйхир ӗҫӗсемпе кая юлса пыракан колхозсем те пур-ха. «Ҫӗнӗ ҫул» колхоз 30 гектар ҫинчен ҫеҫ кӗлте кӗртсе пӗтернӗ. «Самолет», «Красный Октябрь» колхозсем те питӗ сахал кӗлте кӗртнӗ. Ҫак колхозсем кая юлса пыни ӗҫ вӑйӗпе туллин усӑ курма тӑрӑшманнинчен, ӗҫе пӗлсе организацилеменнинчен килет.

И. МАЛОВ.

Государствӑн сортлӑ вӑрлӑх участокӗнче

ЙӖПРЕҪ. Государствӑн Хумпуҫ Патӑрьелӗнчи сортлӑ вӑрлӑх участокӗнче «Правда» колхозӑн 3-мӗш бригади ӗҫлет. Ҫак бригадӑна колхоз агрономӗ И. Карпов юлташ ертсе пырать. Бригада ҫумне 64 гектар ҫӗр ҫирӗплетсе панӑ. Вӑл участок ҫинче тӗрлӗ сортлӑ тырӑсем акса сӑнавсем тӑваҫҫӗ, колхозсем валли паха сортлӑ вӑрлӑхсем туса параҫҫӗ. Кӑҫал мӗнпурӗ кӗрхи тулӑпа ыраш 14,49 гектар, пӗрчӗллӗ тырӑсем 24,88 гектар ҫинчен пуҫтарса кӗртнӗ. Ҫав асӑннӑ ҫӗр лаптӑкӗ ҫине 41 тӗслӗ тӗрлӗрен сортлӑ тырӑсем акнӑ пулнӑ. Тырпул кӑҫал вӑйлӑ пулнӑ. Кашни гектартан вӑтам шутпа 25—26 центнер кӗрхи тулӑ, 18—19 центнер ҫурхи тулӑ тухать.

Халиччен Йӗпреҫ районӗнчи колхозсем «Дюрабль» текен сортлӑ тулӑ акса тӑнӑ. Анчах ҫак сортлӑ тулӑн тупӑшӗ пысӑк мар. Сортлӑ вӑрлӑх участокӗнче сӑнаса пынӑ тӑрӑх, «Ржано-пшеничный гибрид 46/131» текен сорта акни усӑллӑрах пулмалла. Вӑл пысӑк тухӑҫ парать. «Правда» колхоз «Дюрабль» текен сорта пачах акма пӑрахнӑ, ун вырӑнне «Ржано-пшеничный гибрид 46/131» текен сорта акать. Кӑҫал унӑн тухӑҫӗ гектартан 22,5 центнер шутланать. Ҫак сорта ытти колхозсене те сӗнме юрать.

Бригада тырпула кӗске срокра, пысӑк пахалӑхпа пухса кӗртнӗ. Капана хывнӑ тырпула ҫуррине яхӑн ҫапса пӗтернӗ те ӗнтӗ.

ДМ. МИХАЙЛОВ.

Типӗтнӗ пахча-ҫимӗҫсем параҫҫӗ

ЙӖПРЕҪ. Государствӑна пахча-ҫимӗҫ тӑратас тӗлӗшпе «Большевик» колхоз малта пырать. Ҫак колхозра пахча-ҫимӗҫсем типӗтмелли сушилка тунӑ. Государствӑна типӗтнӗ сухан памалли плана 85 процент тултарнӑ. Халӗ ҫӗрулми типӗтме хатӗрленеҫҫӗ. Одинцов юлташ бригади ҫӗрулмине вӑхӑтра пухса кӗртсе, государствӑна типӗтнӗ ҫимӗҫе пӗтӗмпех хатӗрлесе парас задача лартнӑ.

В. АНДРЕЕВ.

Пыл нумай илнӗ

ҪӖРПУ. «Боец» колхоз утартан ҫулленех пысӑк тупӑш илет. Кӑҫал вӑл кашни вӗллерен вӑтам шутпа 31 килограмм пыл, 600 грамм ӑвӑс илчӗ. Хӑшпӗр колхозсем «Боец» колхозран та ытларах пыл илнӗ. Акӑ «Красный Восток», «Новая жизнь», «Дружба» колхозсем вӗллерен 33—35-шер килограмм пыл илчӗҫ.

Ҫак колхозсем пыл хурчӗсене хӗл каҫарма та лайӑх хатӗрленнӗ. Апат-ҫимӗҫсене тата ҫурт-йӗрсене тахҫанах хатӗрленӗ.

А. НИКИТИН.

Выльӑхсене хӗлкаҫарма лайӑх хатӗрленер

Юлашки ҫулсенче пирӗн республикӑра обществӑллӑ выльӑх-чӗрлӗх йышӗ чылай ӳсрӗ. Ҫакӑнпа пӗр вӑхӑтрах выльӑхсен ӑратлӑхӗпе продуктивлӑхӗ те лайӑхланчӗ. Выльӑхсен шучӗ хӑвӑрт ӳсе пыни колхозсенче строительство ӗҫне ҫине тӑрсах сарса пырас задачӑна кӑларса тӑратать. Малта пыракан колхозсем ҫак задачӑна ӑнӑҫлӑн пурнӑҫласа пыраҫҫӗ. Ун пек колхозсенче выльӑхсене хӗлкаҫарма вӑхӑтра хатӗрленеҫҫӗ. Нумай колхозсем выльӑхсене хӗллехи кунсенче апат памалли рационсене туса хатӗрлерӗҫ. Паллах, чылай районсем обществӑллӑ выльӑх-чӗрлӗхсене хӗлкаҫарма иртнӗ ҫулхинчен лайӑхрах хатӗрленсе пыраҫҫӗ. Апла пулин те, ку вӑл ӗҫре уйрӑм ҫитменлӗхсем ҫуккине пӗлтермест. Акӑ, Пӑрачкав, Куславкка тата Красноармейски районӗсем иртнӗ ҫулхине пулнӑ ҫитменлӗхсене кӑҫал та шута илмен-ха. Ҫак районсенче халӗ те выльӑх витисене юсаса пӗтермен, ҫӗнӗрен лартма тытӑннӑ витесене хӑвӑртрах туса пӗтерме васкамаҫҫӗ. Ҫавӑн пекех выльӑх картисене юсас пирки те сахал шутлаҫҫӗ.

Чӑваш АССР Совнаркомӗпе ВКП(б) Чӑваш Обкомӗ 1941 ҫулти апрель уйӑхӗнчех колхозсенче ҫӗнӗ строительство тумалли плана ҫирӗплетсе панӑ. Ҫак план тӑрӑх, хӑш районӑн мӗнле срокра строительство тата ремонт ӗҫне туса пӗтермеллине кӑтартса панӑ. Апла пулин те, хӑшпӗр районсенче ҫак плана пӑхӑнса пымаҫҫӗ. Районсенчи ҫӗрӗҫ органӗсем колхозсенче строительство ӗҫӗ мӗнле пынине контроллесе тӑмаҫҫӗ. Ҫавна пула ӗнтӗ хӑшпӗр колхозсенче хӗле хатӗрленес ӗҫ вӑрӑма чӑсӑлса пырать. Ҫак ҫитменлӗхсене хӑвӑрт пӗтерес пулать. Кӗрхи сивӗ кунсем ҫывхарса килни кашни колхоз руководительне васкатмалла. Хӑшпӗр колхозсенче строительство материалӗсем ҫитменни ҫине переҫҫӗ. Ку тӗрӗс мар. Кашни колхозӑн вырӑнти материалсемпе ытларах усӑ курма тӑрӑшмалла, кивӗ стройкӑсемпе усӑ курмалла. Вите урайӗсене тӑмпа хытарса лартма юрать. Ку ӗҫре тӑрӑшни кӑна кирлӗ, тӑрӑшса ӗҫлесен пурте пулать.

Ҫаксемпе пӗр вӑхӑтрах вырӑнти удобренисене ытларах пухса хатӗрлесси ҫинчен шутламалла. Кӑҫал, иртнӗ ҫулсенчи пек, кирлӗ таран минераллӑ удобренисене аякран кӳрсе килессине шанмалла мар. Кашни колхозӑн выльӑх витисем тунӑ чухне жижестоксем, выльӑх картисем ҫывӑхӗнче навозохранилищӗсем тумалла. Кӑҫал кашни лав тислӗкшӗн кӗрешмелле пулать.

Октябрӗн 10-мӗшпе 15-мӗш хушшинче пур районсенче те выльӑх-чӗрлӗх фермисенче ӗҫлекен работниксемпе колхоз председателӗсен канашлӑвӗсем пулса иртмелле. Ҫак канашлусенче выльӑхсене хӗлкаҫарма мӗнле хатӗрленсе ҫитнине сӳтсе-явмалла. Ҫав канашлусенчех пӗр-пӗрин опычӗсемпе паллашмалла. Выльӑхсене хӗлкаҫарма хатӗрленес тӗлӗшпе тумасӑр юлнӑ ӗҫсене ҫитес кунсенчех вӗҫлесе ҫитерме васкамалла.

Т. МАТВЕЕВ.

ВКП(б) Чӑваш Обкомӗн ялхуҫалӑх отдел заведующийӗн заместителӗ.

Ҫак кунсенче

ҪӖМӖРЛЕ. (**«Чӑваш Коммуни» корр.**). «Большевик» завод коллективӗ отечественнӑй вӑрҫӑ кунӗсенче мӗнле те пулсан ытларах тата лайӑх пахалӑхлӑ продукци туса кӑларас, тӑван Хӗрлӗ Ҫара мӗн кирлине пурне те туса парас шухӑшпа ӗҫлет. Вӑхӑта пӑхмасӑр, ирӗн-каҫӑн цехран тухмасӑр ӗҫлекен тӗслӗхсем те сахал мар.

Август уйӑхӗнче завода капитальнӑй ремонта тӑратнӑ. План тӑрӑх ремонт ӗҫне 7 кун хушшинче пӗтермеллеччӗ. Уйрӑм бригадӑсем (Тараканов юлташ бригади) пӗр кун малтан вӗҫлерӗҫ. Хӑшпӗр рабочисем темиҫе смена хушши производствӑран тухмасӑр ӗҫлерӗҫ. Сӑмахран, диффузорщик Вовкушевский, слесарь Моисеев юлташсем пӗрер талӑк цехран тухман. Производство заведующийӗ вӗсене канма кайма хушсан, вӗсем ӑна кӗскен ответленӗ:

— Халь канмалли вӑхӑт мар. Пӗтеретпӗр ӗҫе, вара канатпӑр, — тенӗ.

Ҫакӑн пек туйӑмпа пурӑнаҫҫӗ халь ытти рабочисем те. Вӗсем задани илсен ӑна ҫийӗнчех пурнӑҫлама тӑрӑшаҫҫӗ.

Рубильщиксен сменӑра 25 тонна вутӑ вӗтетсе вакламалла. Чылай рубильщиксем ку нормӑна 1,5—2 хут ирттерсе тултараҫҫӗ. Мартынов, Полумордвинов, Свистков, Егоров юлташсем куллен 30—37 тонна ваклаҫҫӗ. Рубильщик Свистков юлташ сентябрӗн 22-мӗшӗнче 37,480 тонна вакланӑ.

Диффузорщиксемпе выпарщиксем те рубильщиксенчен юлмаҫҫӗ. Юлашки вӑхӑтра вӗсем уйрӑмӑнах питӗ лайӑх продукци параҫҫӗ. Выпарщик Медзяев смена хушшинче пӗр квадратлӑ нагреваран 38,5 килограмм пӑс илес вырӑнне 42—45 килограмм илсе пысӑк пахалӑхпа ӗҫлет. Халӗ вӑл хӑй вырӑнӗнче ӗҫлеме Ретенко работницӑна вӗрентет.

— Эпӗ фронта кайма пултаратӑп. Ҫавӑнпа хам вырӑнта ӗҫлеме урӑх ҫынна вӗрентетӗп, — тет Медзяев юлташ.

Механически цехра ӗҫлекенсем те ӗҫ хӑвӑртлӑхӗсене чакармаҫҫӗ. Уйрӑм стахановецсем ӗҫ тухӑҫлӑхне ӳстерес тӗлӗшпе куллен паха результатсем кӑтартаҫҫӗ. Паллӑ стахановецсем Закалябин, Кощеев, Моторин юлташсем вӑтамран илсен сменӑри нормӑсене 2,5 — 3 хут ирттерсе тултараҫҫӗ. Ку цехра нормӑна тултарса ӗҫлейменнисем ҫукпа пӗрех. Пӗтӗм ӗҫлекенсен хисепӗнчен ҫурри ытла хӑйсене панӑ заданисене 120—150 процент тултарса пыраҫҫӗ.

Ӗҫ тухӑҫлӑхне ӳстерсе пырас тӗлӗшпе халь тин производствӑна пырса кӗнӗ хӗрарӑмсем те начар мар ӗҫлеҫҫӗ. Вӗсем йывӑр профессисене хӑвӑрттӑн вӗренсе ҫитеҫҫӗ, хӑвӑрттӑн ӗҫе хӑнӑхаҫҫӗ. Ҫапла, сӑмахран, Титова юлташ, фронта кайнӑ Виноградов юлташ специальноҫӗпе рубильщик пулса ӗҫлеме тӑчӗ. Титова юлташ кӗске вӑхӑт хушшинчех технологиллӗ процеса вӗренсе ҫитрӗ. Халь вӑл сменӑра 26—30 тонна вутӑ вакласа нормӑна 120 процент таран, уйрӑм кунсенче унтан та ытларах тултарать.

Диффузорщиксем Николаев тата Емелин юлташсем фронта кайсан вӗсен вырӑнне Корчагинӑпа Пушкарева юлташсем тӑчӗҫ. Хастарлӑ работницӑсем малтанхи кунсенчех хӑйсен ӗҫ нормисене ирттерсе тултарма пуҫларӗҫ. Халь вӗсем хӑйсем тӗллӗнех ӗҫлеҫҫӗ.

— Аван ӗҫлеме пуҫларӗҫ, ватӑ специалистсенчен кая юлмаҫҫӗ. Тӑрӑшаҫҫӗ, ӗҫ кунӗпе туллин усӑ кураҫҫӗ, — тет инженер Рудень юлташ.

Коммунистка Антонова тата комсомолка Воробьева юлташсем те хӑйсем ӗҫлекен участокра пример кӑтартаҫҫӗ, иккӗшӗ те стахановкӑсем. Воробьева юлташ ӗҫ хыҫҫӑн медицина сестрисем хатӗрлекен курса вӗренме ҫӳрет.

Завод коллективӗ юлашки вӑхӑтра хӑйӗн ӗҫне лайӑхлатса пыни курӑнать. Сентябрӗн иккӗмӗш вунӑкунлӑх планне вӑл ытлашшипех тултарнӑ. Плана срокчен тултарассишӗн, продукцин хӑйне ларакан хакне йӳнетессишӗн кашни бригада, смена, рабочи ӑмӑртса ӗҫлет. Паянхи куна уйрӑмӑнах Тараканов мастер ертсе пыракан бригада малта пырать. Вӑл вӑтамран илсен кашни кун плана 106 — 110 процент тултарать.

ХАР. ЛИСИН.

Двухсотниксен цехӗ

Юлашки вӑхӑтра Канашри вагонсем юсакан заводра двухсотниксемпе трехсотниксен йышӗ хӑвӑрт ӳсрӗ. Ремонтно-монтажнӑй цехри пӗтӗм рабочисенчен 75 проценчӗ—двухсотниксем. Ҫавӑнпа ӗнтӗ ку цеха двухсотниксен цехӗ теҫҫӗ. Цех уйӑхран уйӑха ытларах та лайӑхрах продукци парать. Иртнӗ уйӑхра, сӑмахран, 185 пин тенкӗлӗх продукци панӑ. Ку уйӑхра тата нумайрах парассишӗн тӑрӑшать.

— Продукци тухӑҫлӑхӗ рабочисем ӗҫленинчен килет. Пирӗн рабочисем пурте тӗлӗнмелле аван ӗҫлеҫҫӗ,—тет цех начальникӗ Давид Яковлевич Суперфин.

Давид Яковлевич уйрӑмӑнах токарь Минько, строгальщиксен Алексеев, Петров, бригадирсен Максимов, Майборода ячӗсене юратса асӑнать.

Токарь Минько питӗ йывӑр заказсене пурнӑҫлать. Ӗҫре пӗр брак та тумасть. Сменӑри нормӑна 2—3 хут тултарать. Ҫине тӑрсах икӗ станок ҫинче ӗҫлеме вӗренет.

Строгальщик Алексеев ҫамрӑк, анчах пултаруллӑ рабочи. Вӑл вара кулленех 2 станок ҫинче, хушӑран 3 станок ҫинче те ӗҫлет. Темиҫе станок ҫинче ӗҫлени ӗҫ нормине 4 хут ирттерсе тултарма май парать.

Строгальщик Петров юлташ пирки те ҫакнах каламалла. Икӗ станок ҫинче ӗҫлесе, вӑл лайӑх пахалӑхлӑ продукци парать.

Цехра двухсотникла бригадӑсем те пур. Котельщиксен бригадинех илер. Ӑна производствӑн пултаруллӑ организаторӗ Максимов юлташ ертсе пырать. Бригада пур заданисене те срокчен тата типтерлӗ пурнӑҫлать, ӗҫ вӑхӑтне, материалсене перекетлеме тӑрӑшать.

— Манӑн бригада,—тет Максимов юлташ, — Майборода бригадипе ӑмӑртать. Ӑмӑртура малта пырать.

Иртнӗ уйӑх планне Максимов бригади 284 процент, Майборода бригади 218 процент тултарнӑ. Сентябрӗн 25-мӗш тӗлне уйӑх планне иккӗшӗ те ытлашшипех тултарчӗҫ.

Цеха хӗле кӗме хатӗрлес ӗҫе двухсотниксемпе трехсотниксем хӑйсем ҫине илнӗ. Паянхи куна вӗсем алӑксемпе чӳречесене юсаса, ӑшӑпа шыв паракан трубасене тӗрӗслесе тухнӑ.

Т. ИВАНОВ.

Хастарлӑ слесарь

Мӗн ачаранпах унӑн аллинче мӑлатук пулнӑ. Ҫак ӗҫпе ӗҫлеме Василий Калинин чи малтан ашшӗнчен вӗреннӗ. Ашшӗ унӑн Хӗрлӗ Ҫарта пулнӑ хыҫҫӑн чылай вӑхӑт Мускавра слесарь пулса ӗҫленӗ, каярахпа ялне таврӑнсан та пӗр вӗреннӗ ӗҫне пӑрахман: пӳртҫи витнӗ, савӑт-сапа юсанӑ тата ытти ҫавӑн пек ӗҫсем тунӑ.

Хальхи вӑхӑтра авторемонтнӑй заводра слесарь пулса ӗҫлекен Василий Трофимович Калинин вӑл вӑхӑтра питӗ ҫамрӑк пулнӑ, ашшӗне ӗҫпе пулӑшма пултарайман, анчах ҫапах та вӑхӑтне пӗрмаях ашшӗ патӗнче ирттернӗ. Хӑйӗн унӑн пӗчӗк ҫеҫ мӑлатук пулнӑ, тимӗр татӑкӗсем тупса шаккаса ларнӑ. Ашшӗ пек ӗҫлеме вӗренесшӗн пулнӑ вӑл.

Ялти шкултан вӗренсе тухсанах ашшӗ ӑна хӑйпе пӗрле илсе ҫӳреме пуҫланӑ.

1926 ҫулччен вӗсем ашшӗпе вырӑнтан вырӑна куҫса ялсенче пӳртҫи витсе, савӑт-сапа юсаса тата тӗрлӗрен ҫавӑн пек ытти ӗҫсене ӗҫлесе ҫӳренӗ.

— Ӗҫлеме ан ӳркен,—тенӗ ӑна ашшӗ,—халӗ ӗлӗкхи пек улпутсемшӗн мар, хамӑршӑн, социализмлӑ строительствӑшӑн ӗҫлетпӗр, тӑрӑшса ӗҫле ачам, лайӑхрах вӗренме тӑрӑш.

1926 ҫулта ашшӗ вилнӗ хыҫҫӑн Василий Калинин аслӑ пиччӗшӗпе Александр Калининпа пӗрле ӗҫленӗ. Шупашкарта кирпӗч ҫапакан заводра пӗр ҫула яхӑн ӗҫленӗ хыҫҫӑн, вӑл Стройтрестра ӗҫлеме пуҫланӑ.

Ҫав ҫулсенче вӑл профессура ҫуртне, кинотеатр ҫуртне тата ик-виҫ пысӑк ҫурт ҫине тимӗр витнӗ, анчах пысӑк заводсенче ӗҫлесе курман вӑл ун чухне.

Пӗррехинче ҫапла рабочисен пухӑвӗнче парти хула комитетӗнчен пынӑ докладчик техникӑна вӗренсе алла илесси ҫинчен доклад туса панӑ.

Ҫак доклада илтсессӗн Василий Калинин тарӑн шухӑша кайнӑ: хӑйӗн вӗренӗвӗ ҫителӗклӗ маррине аванах туйса илнӗ вӑл. Ӑста мастер пулас тесен, ӗҫе авантарах тӑвас тесен—вӗренес пулать, ытларах пӗлме тӑрӑшас пулать.

Унӑн телейне кура ҫакӑн хыҫҫӑн ӑна часах Горький хулине вӗренме яраҫҫӗ. Слесарьсен курсӗнче вӗреннӗ хыҫҫӑн вӑл Горький хулинчи Молотов ячӗпе тӑракан автозавода ӗҫлеме кӗнӗ.

— Акӑ ӑҫта иккен вӑл техника, акӑ ӑҫта иккен пысӑк та хитре машинӑсем!—тӗлӗннӗ Василий Калинин унта ӗҫлеме кӗрсен.

Хастарлӑ ӗҫленӗшӗн 7 ҫул хушшинче ӑна темиҫе хутчен те премисем панӑ, хисеплӗ грамота панӑ тата тӗрлӗрен ытти парнесем те сахал мар илнӗ.

Ватӑ амӑшӗ чӗннипе 1937 ҫулта вӑл ӗҫлеме Шупашкара авторемонтнӑй завода куҫнӑ. Хальхи вӑхӑтра слесарьнӑй цехӑн бригадирӗ пулса, тӑрӑшса ӗҫлет. Август уйӑхӗн планне 430 процент тултарнӑ, 800 тенке яхӑн ӗҫлесе илнӗ.

— Кашни уйӑхрах вӑл 400 процентран кая мар тултарса пырать. Вӑл пирӗн чи лайӑх стахановецсенчен пӗри,—тет цехком председателӗ, ватӑ рабочи Токарев юлташ.

Завода ӗҫлеме пынӑранпа Василий Калинин 7—8 ачана вӗрентсе слесаре кӑларнӑ, халӗ те ҫамрӑксене нумай кӑтартусем парать, ӗҫпе пулӑшать.

— Манӑн пичче вӑрҫа кайрӗ, халӗ манӑн уншӑн та ӗҫлес пулать. Кирлӗ пулсан урнӑ фашистсемпе ҫапӑҫма хам та кайма хатӗр. Анчах унта тухса кайиччен малтан кунта та фронтри пекех ӗҫлес пулать,—хушса хурать вӑл кӑлкан пек шурӑ ҫӳҫлӗ чечен ачине чӗркуҫҫи ҫине лартса.

С. ЯЛАВИН.

Совет Информаци Бюровӗнчен

Октябрӗн 4-мӗшӗнчи ирхи пӗлтерӳ

Октябрӗн 4-мӗш ыран тенӗ чух ҫӗрле пирӗн войскӑсем пӗтӗм фронтра противника хирӗҫ ҫапӑҫусем туса пынӑ.

* * *

Халӗ илнӗ даннӑйсем тӑрӑх ҫакӑ паларнӑ: пирӗн чаҫсем, фронтӑн Кӑнтӑр-Хӗвеланӑҫ енче нимӗҫ войскисен группировкине вӑйлӑн пырса ҫапнӑскерсем, пысӑк трофейӑсем туртса илнӗ, ҫав шутрах 500 автомашина тата 250 мотоцикл тытса илнӗ. Фронтӑн Кӑнтӑр-Хӗвеланӑҫ енчи тепӗр участокра пирӗн миналанӑ хирсенче противник пӗр кун хушшинче 650 салтаксемпе офицерсене ҫухатнӑ.

* * *

Петр Марютин кӗҫӗн лейтенантӑн самолечӗсен звени 6 вӗҫевре нимӗҫсен 17 бронемашинине, 11 танкне, 4 автомашинине тата зенитнӑй артиллерин 9 орудине пӗтерсе тӑкнӑ.

* * *

Фронтӑн Ҫурҫӗр-Хӗвеланӑҫ енче кӗрешекен пирӗн бомбардировщиксен группи пӗр вӗҫевре нимӗҫсен пехотине тиенӗ 33 автомашинӑна, горючисен икӗ складне тата артиллерин 3 батарейине пӗтерсе тӑкнӑ.

* * *

Одесса патӗнчи вырӑнсене хӳтлесе тӑракан пирӗн войскӑсен пӗр группи противник ҫине ӑнӑҫлӑн тапаннӑ. Хулана хӑюллӑн хӳтлекенсем атака туса 45 оруди, инҫе перекен йывӑр оруди, нумай пулеметсем, винтовкӑсемпе боеприпассем нумай тытса илнӗ.

* * *

Фронт участокӗсенчен пӗринче ҫапӑҫакан Англи самолечӗсем-истребительсем сывлӑшри ҫапӑҫусенче нимӗҫсен «Мессершмитт-109» йышши 4 самолетне персе ӳкернӗ. Англи истребителӗсен ҫухатусем пулман.

* * *

Ленинград облаҫӗн нимӗҫсем тытса илнӗ районӗсенче ҫапӑҫакан партизансем нимӗҫсен тылне сисӗнмеллех пыра-пыра ҫапаҫҫӗ. К. юлташ командир пулса ертсе пыракан партизанла отряд юлашки виҫӗ эрнере нимӗҫсен 22 тракторне, боеприпассем тиенӗ виҫӗ тоннӑллӑ 4 машинӑна стройран кӑларнӑ, горючи тултарнӑ 12 пичкене пӗтерсе тӑкнӑ, пӗр кӗпере ҫӗмӗрнӗ, нимӗҫсем тырӑ авӑртнӑ армана ҫунтарса янӑ, телефон линине темиҫе хутчен пӑснӑ. Противника хирӗҫ пулса иртнӗ тытӑҫусенче партизансем фашистсен 5 офицерне тата 13 салтакне вӗлернӗ.

Б. юлташ командир пулса ертсе пыракан партизанла отряд нимӗҫ войскисене хирӗҫ активлӑн кӗрешсе пырать. Отряд темиҫе кун хушшинче нимӗҫсен салтаксем тиенӗ 3 автомашинине, пӗр бронемашинине тата икӗ мотоцикла пӗтерсе тӑкнӑ.

* * *

Нимӗҫ салтакӗсен ҫырӑвӗсем тата тыткӑна лекнисем каласа пани Германи ҫарӗн Хӗвелтухӑҫ фронтӗнчи чылай чаҫӗсенче дисциплина начарланни ҫинчен каласа параҫҫӗ. Австрин тыткӑна лекнӗ салтакӗ Рудольф Лазенбергер хӑйсен полкӗнче пӗр пӗтӗм рота боевой приказа пурнӑҫлассинчен пӑранни ҫинчен каласа парать. 113-мӗш дивизин 260-мӗш полкӗнчи салтак Бренда Мор интер-офицерӑн Карл Кугелӗн приказне пурнӑҫлама килӗшмен, ҫавӑн чухне вӑл: «Тӗрӗсмарлӑхшӑн ҫапӑҫса хамӑн пурнӑҫа пама эпӗ ӗмӗтленместӗп», тенӗ.

Белорусси СС Республикинчи Старые Залитвинни ялне ҫӗр каҫма нимӗҫсен отрячӗ пынӑ. Тул ҫутӑлас чухне нимӗҫсем похода хатӗрленнӗ. 40—45 ҫулхи пӗр салтак винтовкине пӑрахнӑ та ҫапла кӑшкӑрнӑ: «Вӑрҫӑ мана йӑлӑхтарса ҫитерчӗ, ку вӑрҫӑра эпӗ нимӗн те лайӑххине курмастӑп. Мана ют ҫӗр кирлӗ мар. Манӑн килте ҫемье выҫӑ ларать. Эпир пурпӗрех вырӑссене ҫӗнтерес ҫук. Эпӗ урӑх ҫапӑҫмастӑп». Ҫак салтак ҫумне 9 ҫынтан тӑракан группа пӗрлешнӗ.

Фашистсен вилнӗ салтакӗсем ҫумӗнче тупнӑ тата тыткӑна лекнӗ салтакӗсенчен туртса илнӗ ҫырусемпе дневниксенче курӑннӑ тӑрӑх, Германи ҫарӗнче юлашки вӑхӑтра хӑйсене хӑйсем персе вӗлернисен шучӗ ӳссе пыни паларать.

* * *

Фашизма хирӗҫ пыракан движени Югославире анлӑрах та анлӑрах сарӑлса пырать. Сербсен нумай йышлӑ партизанла отрячӗсем сентябрьте нимӗҫсен тата итальянецсен темиҫе гарнизонне пӗтерсе тӑкнӑ. Ҫакна шута илсе, нимӗҫсем партизанла отрядсене хирӗҫ ҫарӑн пысӑк чаҫӗсене тата йывӑр артиллерине янӑ. Партизансемпе нимӗҫсен чаҫӗ хушшинче пулнӑ ҫапӑҫу вӑхӑтӗнче нимӗҫсем Лозницы, Крупань тата Любовия ялсем ҫине орудисенчен пенӗ. Кӑнтӑр Сербире тӑракан кӗске хумлӑ радиостанци пӗлтернӗ тӑрӑх, Скопле хулинче кӑна халӑх йышӗ 60 пинрен 20 пине ҫити чакнӑ. Халӑх йышӗ чакни ҫынсене асаплантарса вӗлернӗ, арестленӗ пирки тата халӑх партизанла отрядсене тухса кайнӑ пирки пулнӑ.

* * *

Совет патриочӗсем рекордлӑ кӗске сроксенче фронтӑн заказӗсемпе ыйтӑвӗсене пурнӑҫласа пыраҫҫӗ. Рязань хулинчи ялхуҫалӑх машинисем тӑвакан заводри Захаров юлташӑн бригади пӗр эрнене шутласа панӑ заказа икӗ талӑкран та сахалрах вӑхӑтра туса панӑ. Таганрогри машинӑсем тӑвакан заводри Хлобускинпа Затулин юлташсен бригадисем темиҫе станоксен электромонтажне норма тӑрӑх 55 сехет тӑвас вырӑнне 19 сехетре туса пӗтернӗ. Ҫакӑн хыҫҫӑн часах вӗсем ытти чылай станоксен монтажне 200 сехет тӑвас вырӑнне 74 сехетре туса ҫитернӗ. Чимкентри пӗр заводри Бабенко тата Семенов юлташсен бригадисем вунӑ куна шутласа панӑ питех те кирлӗ заданине 4 кунта пурнӑҫланӑ.

Тула облаҫӗнчи заводсенчен пӗринче Махонько мастерӑн бригади вӑрҫӑчченхи вӑхӑтра виҫӗ уйӑхран кая мар тумалли ӗҫе 18 кунра туса пӗтернӗ. Формовщик Максюк юлташ тата литейнӑй отделенин мастерӗ Ерасов юлташ детальсене планпа кӑтартнинчен 3—4 хут ытларах хӑвӑртлӑхпа шӑратса кӑларнӑ.

◆

Выльӑхла ҫынсем

ҪУРҪӖР-ХӖВЕЛАНӐҪ ЕНӖ, октябрӗн 1-мӗш. (ТАСС). С. хули патӗнче вилнӗ унтер-офицерӑн Алоис Рюттерӗн сумкинчен ҫыру кӑларнӑ, ӑна августӑн 27-мӗшӗнче Германирен 2564(е)-мӗш номерлӗ полевой почтӑн адресӗпе янӑ пулнӑ. Ку документа хӑҫан та пулсан музея хума тивӗҫлӗ, вӑл этем йӑхӗ ҫӗрсе кайни ҫинчен тата Гитлер Германи территорийӗнче выльӑхла ҫынсен организацийӗ туса хуни ҫинчен чи уҫҫӑн каласа парать. Паула Рюттер хӑйсем иккӗш те паллакан пӗр хӗрарӑм ҫинчен упӑшки патне ҫапла ҫырать: «Анна кунта кун сиктерсе килсе тӑрать, мӗншӗн тесен ӑна паракан апат ҫителӗксӗр. Капитан ӑна пӑртак тӑрсан Мюнстерте вӑл яланлӑхах юлмалла, тесе каланӑ, мӗншӗн тесен ытти хӗрсем пекех вӑл казармӑра салтаксемпе чиперех ҫывӑрма пултарать».

Капитан ӑна салтаксен хӗрӗ пулма приказ панине Анна мӗнле ответ панӑ-ха? Ӑна ҫупса янӑ-и? Питӗнчен сурнӑ-и? Аннӑна та, Паулӑна та ытлашши ӳстерсе кӑтартмӑпӑр. Паула философилеме кӑна шутланӑ: «Юлашкинчен кашни положенирех темӗнле кӑмӑллӑ марри пур», тет вӑл.

Фюрер хушсан, публичнӑй ҫурт—публичнӑй ҫуртах пултӑр.

Паула малалла ҫапла ҫырать:

— «Кунта пӗр хӗр отпуска пулчӗ. Вӑл халӗ хӗрсем пӗр ҫул хушши ӗҫ повинноҫӗнче пулса ирттермелле те кашниех вара фюрера парне пама ача тумалла тесе каласа пачӗ. Хӗрсем валли ҫителӗклӗ таран каччӑсем панӑ».

Кунта вара Паула ӗлӗкхи вӑхӑта астуса илет пулас, ун чухне ҫынсем умӗнче организациленӗ выльӑхсен тискерлӗхӗ тӑман. «Эсӗ кун ҫине мӗнле пӑхатӑн?—тесе ыйтать вӑл упӑшкинчен,—ӗлӗк ун пек хӗрсене сума суман, халӗ вӑл нимӗҫ хӗрӗн чысӗ пулса тӑрать», тет вӑл.

С. МАРВИЧ.

Чехословакири юнлӑ событисем

ЛОНДОН, октябрӗн 3-мӗш. (ТАСС). Чехословакири прогрессивлӑ деятельсене гитлеровецсем арестлесси тата вӗлересси халӗ те чарӑнмасть. Англин информаци министерстви ҫапла пӗлтерет: юлашки икӗ кун хушшинче кӑна Чехипе Моравире 89 ҫынна асаплантарса вӗлернӗ тата темиҫе 100 ҫынна арестленӗ. Ҫӗршывӑн чрезвычайнӑй положени туса хунӑ 9 районӗнче те полевой ҫар сучӗсем тискер ӗҫсем туса пыраҫҫӗ. Персе вӗлермелле тунӑ приговорсене ҫийӗнчех пурнӑҫа кӗртеҫҫӗ.

Ассошиэйтед пресс агентствин Германири корреспонденчӗ пӗлтернӗ тӑрӑх, Германи пичетӗнче ҫакӑн пек пӗлтерӳ пичетленсе тухнӑ: «Чехословакире восстани организацилеме хӑтланнӑ» тесе айӑпласа, 256 ҫынна арестленӗ ӗҫ пирки гестапо следстви туса пырать.

Швецири «Свенска дагбладет» хаҫат Чехипе Моравири мӗнпур предприятисем тӳрех гестапо контрольне куҫни ҫинчен пӗлтерет.

Францире продуктсем памалли нормӑна ҫӗнӗрен чакарнӑ

НЬЮ-ЙОРК, октябрӗн 3-мӗш. (ТАСС). «Нью-Йорк таймс» хаҫатӑн корреспонденчӗ Виширен пӗлтернӗ тӑрӑх, продуктсем памалли нормӑна октябрь уйӑхӗнче ҫӗнӗрен чакарнӑ. Ҫусен нормине 25 процент чакарнӑ. Ҫӗрулми парассине те сахаллатнӑ. Таварсен хакӗ ӳссех пырать.

Чугунҫулӗпе пассажирсем ҫӳрессине питех те сахаллатнӑ. Чугунҫулсем валли 3 пин паровоз тата 150 пин товарнӑй вагонсем ҫитмеҫҫӗ.

Колетта вӗлермелле приговор йышӑннӑ

БЕРН, октябрӗн 2-мӗш. (ТАСС). Гавас-ОФИ агентстви пӗлтернӗ тӑрӑх, Версаль хулинче Лавальпе Деа ҫине пистолетран пенӗ Колетта Парижри ятарласа тунӑ трибунал вӗлермелле приговор йышӑннӑ. Пуриншӗн те паллӑ, ҫав трибуналӑн приговорӗсене ҫийӗнчех пурнӑҫа кӗртсе пыраҫҫӗ.

СССР, Великобритани тата США представителӗсен конференцийӗ йышӑннӑ решенисем ҫинчен ютҫӗршывсенчи пичет мӗн ҫырать

АНГЛИЯ

ЛОНДОН, октябрӗн 3-мӗш. (ТАСС) СССР, Великобритани тата США представителӗсен конференцин итогӗсем Англи хаҫачӗсенче тӗп вырӑн йышӑнса тӑраҫҫӗ. Енер каҫхи хаҫатсем Молотов юлташ тухса каланине пӗтӗмпех пичетлесе кӑларнӑ. «Ивнинг стандард» хаҫат ҫак выступленине «Гитлерӑн ҫӗршывсене пӗчченшерӗн ҫапмалли планне аркатнӑ. Англия, Россия тата Пӗрлешӳллӗ Штатсем пӗрлешсе ӗҫлени ӗҫе татса парать» текен заголовокпа пичетлесе кӑларнӑ. «Ивнинг ньюс» хаҫат Молотов юлташ тухса калани ҫинчен пӗлтерни умӗн ҫакӑн пек заголовок панӑ: «Молотов кӗрешӗве вӗҫне ҫитерессине ҫинчен шантарса каланӑ. Виҫӗ держава Гитлера ҫапса аркатаҫҫех».

Паян ирхи хаҫатсем конференци решенийӗсем пирки умстатьясем, ҫавӑн пекех тата хӑйсен дипломатиллӗ обозревателӗсен статьисене пичетлесе кӑларнӑ.

«Ньюс кроникл» хаҫатӑн дипломатиллӗ обозревателӗ Камингс ҫапла ҫырать: «Мускаври конференци пӗрле ӗҫлесе пырассин тӗреклӗ никӗсӗсене хучӗ, кунсӑр пуҫне унта пӗрне-пӗри ҫӗнӗрен пысӑккӑн ӑнланса ҫитнӗ».

«Манчестер гардиан» хаҫат конференцин ӗҫӗсем хӑвӑрт вӗҫленнине палӑртать. Гитлерла Германие хирӗҫ пыракан кӗрешӳре Россиӑн ирӗк-кӑмӑлне, тесе ҫырать хаҫат, никам та ҫӗмӗрме пултараймасть. Англипе Пӗрлешӳллӗ Штатсен ҫирӗплӗхӗ ҫавӑн пекех пулнине Россия пӗлсе тӑрать. Туса ҫитернӗ результатсене хӑвӑртрах пурнӑҫа кӗртесси халӗ ӗнтӗ пӗрремӗш черетре тӑракан задача пулса тӑрать, тесе ҫырать «Таймс» хаҫат. Хаҫат ҫапла кӑтартса парать: аслӑ державӑсен нацизма хирӗҫ пыракан тачӑ союзӗ противниксене пӗчченшерӗн ҫапа-ҫапа хуҫмалли ултавлӑ методсемпе Гитлер малалла та усӑ курассине пӗтерсе лартать.

«Таймс» хаҫатӑн дипломатиллӗ обозревателӗн сӑмахӗсем тӑрӑх, виҫӗ державӑн конференцийӗ Хӗвелтухӑҫ фронтне пӗрле тӗреклетнипе тата ҫав вӑхӑтрах Германине ытти енчен те хӗссе пырса, вӑрҫа ҫӗнтерӳллӗн вӗҫлемелли план тунӑ.

«Дейли телеграф энд Морнинг пост» хаҫат ҫапла ҫырать: Мускаври конференци историе пысӑк событи пулса кӗрет. Вӑл тӑшмана хирӗҫ пӗр шухӑшлӑ пулса кӗрешме пӗрлешнӗ государствӑсен чи хӑватлӑ коалицийӗн вӑрҫӑллӑ планӗсене туса хатӗрлерӗ.

США

НЬЮ-ЙОРК, октябрӗн 3-мӗш. (ТАСС). СССР, Великобритани тата США представителӗсен конференцинче сӳтсе явнӑ ыйтусене Америкӑри пичет пысӑк вырӑн парать. «Чикаго дейли ньюс» хаҫатӑн Мускаври корреспонденчӗ Стил, конференци ӗҫӗсем ҫавтери пысӑк хӑвӑртлӑхпа пулса иртни ҫинчен пӗлтерет. Совет Союзӗн позицийӗ, — тет вӑл, — кирлӗ пулсан, СССР вӑрҫӑ вӑраха кайсан та ҫапӑҫма хатӗр тӑнине кӑтартса парать. Мускаври конференци палӑртса хӑварнӑ туслӑх ик енлӗ характерлӑ пулнине палӑртать Стил. США тата Англия ССР Союзне материалсем нумай ярса тӑма тытӑнаҫҫӗ, Россия ҫав хушӑра, хӑйӗн демократиллӗ тусӗсене хӑшпӗр чӗртаварсене, Англипе Америка оборони валли питех те пысӑк вырӑн йышӑнса тӑраканскерсене парса тӑма хатӗр. Материаллӑ туслӑха вӑйлатнипе пӗрлех, конференци Россия, Англия тата США хушшинчи политикӑллӑ отношенисене аталантарса пыма ҫӗнӗ стимул парать.

«Нью-Йорк уорлд телеграмми» хаҫатӑн Вашингтонри корреспонденчӗ Клэппер ҫапла ҫырать: Россия гитлерла Германие хирӗҫ тӑни кирек мӗнле кӗтнинчен те иртсе кайрӗ. Автор: вӑрҫӑ вӑраха пырать тата Америка производстви аталанса пыни ӗҫе татса паракан влияни пулать, тесе ҫырать. Америка промышленноҫӗ умӗнче тӑракан задачӑсем пысӑк, анчах вӑхӑт Гитлера хирӗҫ ӗҫлет, Америка производствин витӗмлӗхне тата ытларах вӑйлатса пыма та вӑхӑт ҫителӗклех пур.

Эрнере пӗрре тухакан «Форрейн корреспонденс» бюллетень ҫакна палӑртать: Вашингтонри обществӑллӑ шухӑш, Россиӑна пур майсемпе те анлӑн пулӑшса пыма кирлӗ тесе шутлать. Паянтан пуҫласа Россиӑна пулӑшу парас ыйту практикӑллӑ ӗҫ пулса тӑрать, тесе палӑртать бюллетень.

ГЕРМАНИЯ

ЖЕНЕВА, октябрӗн 3-мӗш. (ТАСС). Германири пичет СССР, Великобритани тата США представителӗсен конференцийӗн решенийӗсем ҫинчен тӑрӑхса тата шикленсе ӳксе пӗлтерет. Нацистсен пичечӗ конференци пӗлтерӗшне пӗчӗклетсе кӑтартма хӑтланать, «Берлинер локаль анцейгер» хаҫат тӑрӑшсах, анчах ӑссӑр пуҫпа «конференцинче ӗҫлӗ калаҫу пулайман» тесе, кулӑшла та намӑса пӗлмесӗр кӑтартса пама хӑтланать. Виҫӗ держава хушшинче пулнӑ конференцин историллӗ чаплӑ решенийӗ Германи халӑхӗпе оккупациленӗ ытти ҫӗршывсенчи халӑхсене пысӑк влияни парассинчен хӑраса ӳкнӗ Берлинри радио темиҫе хутчен те: «США правительстви ССР Союзне вооружени парса тӑрассине чарса лартма йышӑннӑ», ҫав решение «Совет правительстви комисси членӗсене фронтри положени ҫинчен пӗлтерсе тӑма килӗшмени ҫинчен Америка комиссийӗ пӗлтерни хыҫҫӑн» йышӑннӑ имӗш.

Ҫак суя тата ӑссӑр, хӑйсем пуҫран шухӑшласа кӑларнӑ элеке СССР, Великобритани тата США представителӗсен конференци ӗҫӗн итогӗ пӗтӗм тӗнче умӗнче паллӑ пулса тӑнӑ вӑхӑтра тата конференцире гитлерла Германие хирӗҫ кӗрешекен ССР Союзне практикӑллӑ пулӑшу парасси ҫинчен хӑйсем умне лартнӑ задачӑсене калама ҫук хӑвӑрт тата пӗр шухӑшлӑ пулса татса панӑ вӑхӑтра радио тӑрӑх пӗлтернӗ. Берлинри радио пӗлтерни йӑлтах суя ӑшне путнӑ нацистла пропаганда меточӗсемшӗн питех те характерлӑ пулса тӑрать. Ҫак пӗлтерӳ вӑл Германин пуҫпулса тӑракан ҫыннисем хӑраса ӳкнине ҫӑмӑллатас майпа тата Германия пӗтӗмпех йывӑр положенине кӗрсе ӳкнине хӑйсем те йышӑннине кӑтартса парать, ҫав вӑхӑтрах Гитлера хирӗҫле фронт ӳснӗҫемӗн ӳссе, ҫирӗпленсе пырать. Гитлерла пропагандӑн хуть те мӗнле чеелӗхӗ те ҫак факта пытараймасть.

Фашистла захватчиксем юншӑн ҫуннине, ҫавӑнпа пӗрлех вӗсен вӑйсӑрлӑхне кӑтартса паракан документ

Аялӑрах эпир нимӗҫ командованийӗ кӑҫалхи сентябрӗн 25-мӗшӗнче нимӗҫсен 489-мӗш полкӗ тӑрӑх кӑларнӑ приказа пичетлетпӗр, вӑл приказ нимӗҫ салтакӗсем совет войскисем ҫине пеме темиҫе хутчен тытӑнса тӑнине, ҫавӑн пирки нимӗҫ командованийӗ салтаксене персе вӗлерессипе хӑратнине кӑтартса парать. Вӑл приказа Ленинград ҫывӑхӗнчи Кискино патӗнче нимӗҫсен вилнӗ унтер-офицерӗ ҫумӗнче тупнӑ.

Акӑ вӑл приказӑн текстчӗ:

«25/IX—41 ҫ. 489-мӗш пехотнӑй полк тӑрӑх кӑларнӑ приказ.

Каллех тепӗр хут ҫакна палӑртнӑ: наступлени тата оборона вӑхӑтӗнче стрелоксемпе пулеметчиксем, противникӑн ҫывӑхра тӑракан артиллерийӗнчен хӑраса е тата персе хӑйсене палӑртасран хӑраса тӑшман ҫине пемесӗр тӑраҫҫӗ, каллех ҫакӑн ҫинчен астутармалла пулчӗ: салтаксем хӑйсене ҫавӑн пек тыткалани тӳсме ҫук киревсӗр япала, вӑл нимӗҫ салтакӗсен хӑватне тивӗҫлӗ япала мар. Ҫакӑ ӗнтӗ хӑюллӑх ҫитменнине, хӑравҫӑ тата шанчӑксӑр пулнине кӑтартса парать. Хӑйне ҫавӑн пек тыткалакан салтак малалла вӑл текех воин мар, хӑйӗн хакне ҫухатать, вӑл тӑшман умӗнче хӑйне ҫӗнтернӗ тесе шутланине кӑтартать.

Хамӑр вӑя вырӑссене кӑтартма пирӗн пурте ҫителӗклӗ, урӑхла каласан, эпир мораль тӗлӗшпе вӗсенчен ҫирӗппрех. Пирӗн хальхи вӑхӑтра, **Ленинград** хулин хапхи патне ҫитнӗпе пӗрех чухне, хамӑра ывӑннӑ пек тыткаламалла мар, пирӗн пӗчӗк группӑсем пысӑк хастарлӑхпа тата пӗтӗм вӑй-хала хурса ҫапӑҫмалла, пирӗн вилнӗ тата аманнӑ юлташсем пире ҫавна тума хушаҫҫӗ. Эпӗ полкӑн пӗтӗм личнӑй составӗ, пуринчен малтан ҫӗнӗрен килнӗ салтаксем, хӑйсен мӗнпур хастарлӑхне, пӗлӗвне хамӑр умма лартнӑ задачӑна — Ленинграда илессишӗн вӑйлӑрах ҫапӑҫас задачӑна, вӑхӑтра пурнӑҫа кӗртес ӗҫе хурасса кӗтетӗп.

Эпӗ ҫакӑн пек приказ паратӑп: вырӑссем пирӗн умма 600 метр таран килсе тухсанах вӗсем ҫине кашнин ҫинех пемелле. Вырӑс салтакӗ ӑна хирӗҫ ним хӑрамасӑр кӗрешекен тӑшман тӑнине, ҫав тӑшман ӑна нимӗнле каҫару та парас ҫуккине пӗлсе тӑтӑр. Ҫавӑн пек тусан ҫеҫ тӑшман пирӗнтен аякрах пулӗ тата вӑл контратакӑсем тума шутламӗ.

Артиллери, пӗрремӗш стрелоксем, гранатометчиксем вӗсем оборонӑллӑ тата наступлениллӗ ҫапӑҫусенче пулӑшакансем ҫеҫ пулса тӑраҫҫӗ, витӗмлӗн, ним хӑрамасӑр тата татӑклӑн ҫапӑҫакансем—пехотинецсем, анчах вӗсен ӑнӑҫлӑхӗ кашни пулеметчик тата стрелок юлашки вӑй пӗтичченех персе тӑнинчен килет. Пулеметчиксенчен е стрелоксенчен кам та пулсан хӑраса е ахаль тӑшман ҫине пемесӗр тӑни ҫинчен мана пӗлтерсенех, эпӗ ҫав салтака ҫийӗнчех ҫар сучӗн аллине паратӑп. Пирӗн противника хирӗҫ пӗр каҫарусӑр тата ним хӗрхенсе тӑмасӑр ҫапӑҫни «пурӑнмалла е вилмелле» текен ыйтӑва татса парать. Ҫакна кашнин пӗлмелле тата ӑна кашни салтак тӑшман ҫине мӗнле пӑхнипе кӑтартса памалла».

СССР Верховнӑй Командованипе Чехословакин Верховнӑй Командованийӗ вӑрҫӑ тӗлӗшпе тунӑ килӗшӳ

Кӑҫалхи июлӗн 18-мӗшӗнче Совет Союзӗпе Чехословаки хушшинче тунӑ Килӗшӗве май, СССР Верховнӑй Командованипе Чехословакин Верховнӑй Командованийӗ хушшинче кӑҫалхи сентябрӗн 27-мӗшӗнче Мускаври вӑрҫӑ тӗлӗшпе Килӗшӳ тунӑ. Килӗшӳ ҫине СССР енчен СССР Верховнӑй Командованин Уполномоченнӑйӗ генерал-майор А. Василевский, Чехословаки енчен Чехословаки Верховнӑй Командованийӗн Уполномоченнӑйӗ полковник Г. Пика алӑ пуснӑ.

Англипе Германи хушшинчи вӑрҫӑ

ЛОНДОН, октябрӗн 3-мӗш. (ТАСС). Англин авиаци министерстви кӑларнӑ коммюникере ҫапла пӗлтернӗ: октябрӗн 2-мӗшӗнче кӑнтӑрла Англи истребителӗсем Дюнкерк ҫывӑхӗнче неприятелӗн баржине атакӑланӑ, унта пушар тухнӑ. Ҫыранри оборона самолечӗсем октябрӗн 2-мӗшӗнче кӑнтӑрла Норвеги ҫыранӗнче икӗ судно ҫине бомбӑсем пӑрахнӑ. Англи истребителӗсен пысӑк соединенийӗсем Ла-Манш проливӗ тата Ҫурҫӗр Франци ҫине вӗҫсе пырса тапӑннӑ. Сывлӑшра темиҫе хутчен те пулса иртнӗ ҫапӑҫусенче неприятелӗн 7 истребительне персе ӳкернӗ. Англин 3 истребителӗ хӑйсен базисене таврӑнман.

Октябрӗн 3-мӗш ыран тенӗ чух ҫӗрле Германи авиацийӗ Ҫурҫӗр-Хӗвелтухӑҫ тата Кӑнтӑр-Хӗвелтухӑҫ Англи ҫине вӑйлӑн пырса тапӑннӑ. Ҫӗршывӑн кӑнтӑр ҫыранӗнчи хула ҫине бомбӑсем уйрӑмах вӑйлӑн пӑрахнӑ. Германи авиацийӗ 3 бомбардировщик ҫухатнӑ.

Францире полици облавӑсем тунӑ

Франци полицийӗ Аустерлицк вокзалӗ ҫывӑхӗнче тӑракан района облава тунӑ. 7 ҫынна арестленӗ, нумай хӗҫпӑшалсене тата взрыв тумалли япаласене конфискациленӗ. Парижри чугунҫул узелӗнче Германие хирӗҫ саботажла актсем тунипе айӑпа кӗнӗ ҫынсене шыраса тупас пирки ҫакӑн пек облава тунӑ, тесе шухӑшлаҫҫӗ.

Парижӑн 13-мӗш районӗнче те пурне те ухтарусем туса ирттернӗ. Полици пӗлтернӗ тӑрӑх, антифашистсем ҫумӗнче типографи оборудованийӗсем, пичетлесе кӑларнӑ листовкӑсем, хӗҫпӑшал тултарнӑ 14 ещӗк, взрыв тумалли япаласем, боеприпассем тата ыт. те тупнӑ.

Америкӑри Юнайтед пресс агентстви пӗлтернӗ тӑрӑх, юлашки 10 кун хушшинче Францире 49 коммуниста асаплантарса вӗлернӗ. (ТАСС).

Польшӑра ачасем нумай вилеҫҫӗ

НЬЮ-ЙОРК, октябрӗн 2-мӗш. (ТАСС). Оверсис ньюс агентстви ҫапла пӗлтерет: Лондонри поляксем илнӗ сведенисем тӑрӑх, Польшӑра ачасем вилесси ытла та пысӑккӑн ӳссе кайнӑ—ачасем 70 процент таран пиллӗк ҫула ҫитиччченех вилсе пыраҫҫӗ. Нимӗҫсен влаҫӗсем валли тунӑ пӗчӗк паексене поляксем хӑйсен ачисем валли илме пултараймаҫҫӗ. Ачасем вилни апат начар ҫитерни пирки пулса пырать.

◆

РЕСПУБЛИКӐРИ УЙХИРСЕНЧЕ

Пайнхи куна, Улатӑр, Йӗпреҫ, Куславкка тата Кувакино районӗсемсӗр пуҫне, пур районсенче те тырӑ вырса пӗтернӗ. Калинински район вырнӑ тырпула пӗтӗмпех капана хывса лартнӑ. Кӗлтесене капана хывас ӗҫ Чкаловскипе Ҫӗмӗрле районӗсенче те ӑнӑҫлӑн пулса пырать. Чкаловски район иртнӗ пиллӗккунлӑхра 1.505 гектар ҫинчен, Комсомольски район 2.126 гектар ҫинчен кӗлте кӗртсе капана хывнӑ. Ишлейпе Вӑрмар районӗсем те авӑн ҫапас ӗҫе чылаях вӑйлатнӑ. Ҫак районсем пиллӗк кун хушшинче пиншер гектар ытла авӑн ҫапнӑ. Авӑн ҫапас тӗлӗшпе Чкаловски район малта пырать.

* * *

Районсенче кантӑр татса пӗтереҫҫӗ. Октябрӗн 1-мӗшне мӗнпурӗ 5.484 гектар ҫинчен кантӑр татса кӗртнӗ. Вӑл шутран ҫуррине ытла шыва хутнӑ. Кантӑр татас ӗҫ уйрӑмӑнах Ҫӗрпӳпе Ишлей районӗсенче кая юлнӑ.

* * *

Ҫӗрулми кӑларасси иртнӗ ҫулхи хӑвӑртлӑхпа пӗр майлах пулса пырать. Чкаловски район ҫӗрулми кӑларса пӗтерчӗ. Пиллӗк кун хушшинче республикипе 6.587 гектар ҫинчен ҫӗрулми кӑларса пуҫтарнӑ.

* * *

Силос хывма тытӑннӑ кунранпа мӗнпурӗ 77.964 тонна силос хывнӑ. Октябрӗн 1-мӗш тӗлне Елчӗк, Ҫӗмӗрле, Чкаловски, Вӑрмар, Красноармейски районӗсем хӑйсен планӗсене ытлашшипех тултарчӗҫ. Елчӗк районӗ планран ирттерсе 700 тонна ытла силос хывнӑ.

* * *

Иртнӗ пиллӗккунлӑхра колхозсем 15.191 гектар ҫинче кӗрхи ҫӗртме тунӑ. Хӗрлӗ Чутай районӗ ҫӗртме тумалли плана 84,6 процент, Ҫӗмӗрле районӗ 52 процент пурнӑҫларӗҫ. Юлашки кунсенче Ишлей, Советски, Чкаловски районӗсенче ҫӗртме тӑвас ӗҫ чылай вӑйланчӗ. Ҫак пиллӗккунлӑхра Советски район 1.200 гектар ытла суха тунӑ.

Хӗле хатӗрленеҫҫӗ

ИШЛЕЙ. Шуркассинчи Папанин ячӗпе тӑракан колхозӑн фермисем хӗле кӗме лайӑх хатӗрленсе пыраҫҫӗ. Кивӗ витесене пурне те юсаса хатӗрленӗ, 30 пуҫ сысна вырнаҫмаллӑх ҫӗнӗ вите туса пӗтернӗ. Апат-ҫимӗҫсем те ҫителӗклӗ пулаҫҫӗ. Силос хывмалли плана ытлашшипех тултарнӑ.

Н. АМУРЦЕВ.

Сахӑр туса кӑларас сезон пуҫланнӑ

Курскпа Воронеж облаҫӗсенчи, Кубаньри, Алтайри, Грузири сахӑр заводӗсенче сахӑр туса кӑларас сезон пуҫланнӑ. Казахстанри тата Киргизири сахӑр заводӗсем пӗр уйӑх ытла ӗҫлеҫҫӗ ӗнтӗ. Вӗсем ҫак вӑхӑтра, иртнӗ ҫулти ҫак тапхӑрпа танлаштарсан, 15 пин центнер ытла сахӑр панӑ. Казахстанри тата Киргизири сахарниксем перекетлес тӗлӗшпе лайӑх тӗслӗхсем кӑтартаҫҫӗ. Сӑмахран, топливӑна планпа палӑртнинчен сахалтарах расходлаҫҫӗ. Сахӑр тӑккаланасси иртнӗ ҫулхинчен сахалтарах. (ТАСС).

Ҫӗнӗ кӗнекесем

Я. ЦВЕТОВ. Танкистсем. Чӑваш АССР Государство издательстви. Шупашкар. 1941 ҫул. Хакӗ 10.

Я. Цветов ҫырнӑ корреспонденцире совет танкисчӗсен чи характерлӑ енӗсене: вӗсен хӑюллӑхне, тӑван ҫӗршыва вӗҫӗ-хӗррисӗр юратнине, ҫапӑҫура хӑйсене лӑпкӑн тытма пӗлнине кӑтартса панӑ.

Василий Губарев командирӑн танкне разведкӑра нимӗҫсен снарячӗ сиенлет. Танк ирӗк ҫӗртех чарӑнса ларать. Машина ҫине тӑшмансем противотанковӑй орудирен переҫҫӗ, хӳтлӗхсенчен вӗсен пехоти кӗшӗлтетсе тухса машина патнелле чупать.

Анчах командир та, экипажри ытти танкистсем те, яланхи пекех, хӑйсене питӗ те лӑпкӑн тытаҫҫӗ.

— Ҫапла — пире хупӑрлаҫҫӗ авӑ...—тет Губарев. — Ҫапӑҫӑпӑр!

Совет танкисчӗсем сахал вӑйпа тӑшмана хирӗҫ ҫичӗ сехет хушши ҫапӑҫаҫҫӗ. Вӗсен вӑйӗ те чакса пырать, кӗҫех танкне те вут хыпса илме пултарать.

«Анчах та вӑл (танк ӑшӗнче ҫунса кайни. — Ф. Аф.) ҫапах та варварсен аллине тыткӑна лекниех мар».

Совет танкӗ йӗритавра чылаях вилесем курӑнаҫҫӗ ӗнтӗ. Тупписене те сахал мар аркатнӑ.

Ҫак хушӑра нимӗҫ салтакӗсенчен икӗшӗ танк тӑррине хӑпарса каяҫҫӗ.

— Парӑнӑр, сакӑр пин укҫан паратпӑр! — теҫҫӗ вӗсем.

— Ирсӗрсем, эпир суту-илӳ тума мар, ҫапӑҫма тухнӑ!—кӑшкӑрса пӑрахать вӗсене хирӗҫ башняри стрелок Пертахия.

Совет танкисчӗсем хӑйсен машини юрӑхсӑра тухсан тин десантнӑй люкран тухса, хӑйсен чаҫне таврӑнаҫҫӗ.

Фашистсем ҫапла-ха уй варринчи пӗчӗк крепость пек пулса ларнӑ совет танкӗ ҫине персе тӑраҫҫӗ.

Ф. Аф.

Оборонӑллӑ произведенисен номерӗ

Ҫак кунсенче Чӑваш Совет писателӗсен союзӗ кӑларакан «Илемлӗ литература» альманахӑн 8-мӗш кӗнекине хатӗрлесе ҫитерсе производствӑна панӑ. Номерте пӗтӗмӗшпех оборонӑллӑ произведенисем пулаҫҫӗ.

Проза пайӗнче М. Трубина, М. Н. Данилов-Чалдун, Ф. Уяр, В. Хударсем ҫырнӑ калавсем, Сергей Ялавинӑн «Чаплӑ ӗҫ» ятлӑ новелли тата Пачура Иванӗн «Илюш» ятлӑ повеҫӗ пичетленеҫҫӗ. Пачура Иванӗ хӑйӗн повеҫӗнче 1918 ҫулта Украинӑра нимӗҫ оккупанчӗсене хирӗҫ кӗрешни ҫинчен каласа парать.

Альманахӑн 8-мӗш кӗнекинчех Сталинла премин лауреачӗ К. Тренев ҫырнӑ «Любовь Яровая» пьеса та пулать. Чӑвашла ӑна В. Алагер куҫарнӑ.

Поэзи пайӗнче Г. Красновӑн «Асамат» ятлӑ сӑвӑллӑ юмахӗ тата Хӗрлӗ Ҫар боецӗ Николай Евстафьев ҫырнӑ сӑвӑсем пулаҫҫӗ.

Номерте оборонӑллӑ кӗнекесем пирки ҫырнӑ критикӑпа библиографи те, публицистика пайӗ те пур.

Ответлӑ редактор В. Я. ЯКОВЛЕВ.

РЕДАКЦИ АДРЕСӖ: г. Чебоксары, ул. Володарского, 5, Дом печати. ТЕЛЕФОНСЕМ: редакторӑн — 0—67, редактор заместителӗн — 3—97, редакци секретарӗн — 4—40, пропаганда пайӗн — 4—97, парти пурнӑҫ пайӗн — 7—97, ялхуҫалӑхӗпе промышленность пайӗсен — 0—88, ҫырусемпе рабселькорсен пайӗн — 2—30, дежурнайӑн — 6—23, «Ленин ҫулӗпе» журналӑн — 0—85, издательство конторин—0—23.

НТ 6637. Гор. Чебоксары, типография № 1 Управления издательств и полиграфии при СНК ЧАССР, Заказ № 499. Ф. 6. 58 84 п. л.